

Ίδρυμα Προώθησης Ισότητας «ΥΠΑΤΙΑ»

Οι Έμφυλες Επιπτώσεις της Πανδημίας

Covid 2019

Άννα Πηλαβάκη
24/7/2020

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	2
2. ΥΓΕΙΑ.....	4
2.1 ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗ ΥΓΕΙΑ	5
3. ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ ΥΓΕΙΑΣ	6
4. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ COVID-19	8
5. ΠΑΝΔΗΜΙΑ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	11
6. ΣΥΜΦΙΛΙΩΣΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΚΩΝ ΕΥΘΥΝΩΝ	15
7. ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ/ΣΤΡΙΕΣ	19
7.1 ΟΙΚΙΑΚΕΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΕΣ	21
8. ΑΛΛΕΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ.....	26
9. ΒΙΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ	28
10. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	32
11. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΙΣ.....	33
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	34

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η εμφάνιση της πανδημίας του COVID-19, η οποία σε σύντομο χρονικό διάστημα συνοδεύτηκε με την απαγόρευση της κυκλοφορίας, το κλείσιμο των περισσότερων επιχειρήσεων, των σχολείων, νηπιαγωγείων και βρεφονηπιοκομικών σταθμών δεν οδήγησαν μόνο στην απώλεια των μισθών και στον περιορισμό των ανθρώπων στο σπίτι, αλλά και στην εμφάνιση έντονων ανισοτήτων και διακρίσεων τόσο στην Κύπρο όσο και στις άλλες χώρες.

Οικογένειες με μικρά ή και μεγάλα παιδιά που ήταν υποχρεωμένες να είναι μαζεμένες σε διαμερίσματα, χωρίς αυλή ή βεράντα και χωρίς κάποιο χώρο για να παίξουν και εκτονωθούν τα παιδιά τους. Πολλές οικογένειες χωρίς καμιά αποταμίευση, με χρέη σε τράπεζες βρέθηκαν ξαφνικά να εξαρτώνται από επιδόματα του 60% του μισθού τους ή και καθόλου εάν ήταν νεοπροσληφθέντες/θείσες.

Οι εργαζόμενες μητέρες με την εξ απόστασης εργασία, για όσες εργάζονταν με αυτόν τον τρόπο και ιδιαίτερα στη δημόσια υπηρεσία, αναγκάζονταν να εργάζονται από το σπίτι, έχοντας τα παιδιά τους μαζί τους και να εξοντώνονται στον διπλό ή τριπλό ρόλο τους ως εργαζόμενες, μητέρες και οικοκυρές ταυτόχρονα. Αυτό αύξησε την απλήρωτη φροντίδα και το οικιακό φορτίο των γυναικών στο σπίτι, καθιστώντας τις λιγότερο ικανές να αναλάβουν ή να εξισορροπήσουν την αμειβόμενη εργασία

Την ίδια στιγμή, με την πλειοψηφία των εργαζομένων να είναι γυναίκες, ο τομέας της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, το λιανικό εμπόριο, οι φούρνοι, και άλλες επιχειρήσεις πρώτης ανάγκης που ήταν ανοικτές έθετε σε άμεσο κίνδυνο τις γυναίκες αυτές και τις οικογένειες τους.

Η πανδημία τελικά έπληξε περισσότερο τις γυναίκες, αντίθετα με την οικονομική κρίση που είχε πλήξει περισσότερο «ανδροκρατούμενα» επαγγέλματα.

Όπως αναφέρει το UN WOMEN, οι άτυπες γυναίκες, οι μετανάστες/στρίες, οι νέοι/ες και οι φτωχότερες στον κόσμο, μεταξύ άλλων ευάλωτων ομάδων, είναι πιο ευαίσθητες σε απολύσεις και περικοπές θέσεων εργασίας. ανεργίας αυξήθηκε από 11,5% τον Φεβρουάριο σε 32,2% τον Απρίλιο. Οι γυναίκες θα πληγούν δυσανάλογα περισσότερο από την οικονομική ύφεση του κορονοϊού παρά οι άνδρες και αυτό θα καθυστερήσει περαιτέρω τη γεφύρωση του έμφυλου χάσματος στις αμοιβές¹, και γενικότερα της έμφυλης ισότητας σε όλους τους τομείς.

Ενώ οι γυναίκες εκπροσωπούνται υπερβολικά στην πρώτη γραμμή της καταπολέμησης της πανδημίας, εν τούτοις θα υποφέρουν σοβαρότερα από την κοινωνική-οικονομική κρίση που θα ακολουθήσει, σε αντίθεση με προηγούμενες οικονομικές κρίσεις.

---

¹ Sources: UN Secretary-General's policy brief: The impact of COVID-19 on women, UN, April 2020; COVID-19 briefs on violence against women and girls,

Στην ΕΕ, το 76% των εργαζομένων στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης είναι γυναίκες, αλλά και σε άλλες βασικές θέσεις εργασίας, όπως ταμίες σούπερ μάρκετ, όπου οι γυναίκες αποτελούν το 82% όλων των ταμιών στην ΕΕ, σύμφωνα με στοιχεία που συγκεντρώθηκαν από το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων (EIGE).

Στον τομέα του τουρισμού, που ακόμα υποφέρει και με βάσει μελέτες καταδεικνύεται ότι οι γυναίκες είναι ήδη πιο πιθανό να βρίσκονται σε προσωρινή, μερική απασχόληση και επισφαλή απασχόληση, να λαμβάνουν χαμηλότερες αμοιβές και να έχουν ασθενέστερη κοινωνική προστασία. Το βάρος είναι επίσης ιδιαίτερα υψηλό για τους μονογονείς. Οι γυναίκες αποτελούν σχεδόν το 85% όλων των μονογονεϊκών γονέων στην ΕΕ και σχεδόν οι μισές μονογονεϊκές οικογένειες κινδυνεύουν ήδη από φτώχεια ή κοινωνικό αποκλεισμό, προειδοποίησε το EIGE.

Η ενδοοικογενειακή βία έχει επίσης αυξηθεί κατά τη διάρκεια της καραντίνας σε ολόκληρη την Ευρώπη. Η πανδημία Covid-19 αποκαλύπτει ασταμάτητα την ανισότητα των φύλων σε όλα τα σχήματα και τις μορφές της και με αυτόν τον τρόπο οι υπάρχουσες αδικίες επιδεινώνονται με ταχύ ρυθμό².

Η απουσία της ένταξης της διάστασης του φύλου στις δημόσιες πολιτικές σημαίνει ότι λαμβάνονται αποφάσεις, χωρίς να αποτελέσει παράγοντα ανάλυσης ο αντίκτυπος των αποφάσεων αυτών και στα δύο φύλα. Σε αυτή την πανδημία φυσικά έγιναν όλα τόσο γρήγορα, που τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο, λήφθηκαν πολλές αποφάσεις μέσα σε λίγες ημέρες, χωρίς να διερευνηθούν σε βάθος οι επιπτώσεις τους σε διάφορα επίπεδα, συμπεριλαμβανομένης και της έμφυλης διάστασης.

Παρακάτω περιγράφονται αναλυτικά ανά θεματική οι επιπτώσεις της πανδημίας στην απασχόληση, σε μετανάστες, στην υγεία, στους επαγγελματίες υγείας, στη συμφιλίωση κτλ.

---

² By Eszter Zalan Brussels, 23. APR, 07:05

2. ΥΓΕΙΑ

Οι γυναίκες είναι βιολογικά διαφορετικές από τους άνδρες και το σύγχρονο ιατρικό σύστημα είναι ανδρο-κεντρικό, βασίζεται δηλαδή στη γνώση, στην έρευνα και στην παρατήρηση των ανδρικών σωμάτων και των ανδρικών μορφών ασθένειας. Πολλά φαρμακευτικά προϊόντα μεταβολίζονται επίσης διαφορετικά από τις γυναίκες και επομένως παράγουν διαφορετικά αποτελέσματα και παρενέργειες από ό, τι για τους άνδρες. Οι γυναίκες βιώνουν ακόμη και πόνο μέσω διαφορετικών βιολογικών μηχανισμών από τους άνδρες. Ο Δρ Alyson McGregor ισχυρίζεται ότι η ιατρική επικεντρώνεται περισσότερο στους άνδρες. Οι ανησυχίες του σχετικά με το Covid-19 είναι πολλές, μεταξύ αυτών είναι η έλλειψη κατανόησης για το πώς ο ιός μπορεί να επηρεάσει διαφορετικά τις γυναίκες και τους άνδρες και πώς αυτή η έλλειψη μπορεί να εμποδίσει την παροχή της πιο κατάλληλης και εξατομικευμένης φροντίδα για όλους τους ασθενείς με Covid-19³.

Όπως αναφέρεται, εφόσον υπάρχει η δυνατότητα να παρακολουθούμε περιπτώσεις Covid-19 και να παρέχονται καθημερινές ενημερώσεις για νέες περιπτώσεις, υπάρχει η δυνατότητα να συλλέγονται πληροφορίες για το φύλο και για αυτούς/ες που έχουν μολυνθεί. Η διάθεση αυτών των δεδομένων θα επέτρεπε σε ερευνητές/τριες να αρχίσουν να αξιολογούν τις τάσεις και τα αποτελέσματα με μεγαλύτερη εστίαση και ειδικότητα, επιτρέποντας ενδεχομένως να μειωθεί η διάδοση του ιού και να προταθούν πιο αποτελεσματικά προληπτικά μέτρα για μελλοντικές πανδημίες. Εάν στην πραγματικότητα οι γυναίκες έχουν κάποια φυσική προστασία από αυτούς τους ιούς, μπορούν να τεθούν σε λειτουργία για να δημιουργηθούν καλύτερα αποτελέσματα τόσο για τους άνδρες όσο και για τις γυναίκες⁴.

Οι γυναίκες μπορεί να ανταποκρίνονται διαφορετικά στα φάρμακα Covid-19. Το κύριο φάρμακο που χρησιμοποιείται για τη θεραπεία ασθενών με Covid-19 είναι η υδροξυχλωροκίνη. Ενώ συνιστάται η δοσολογία βάσει βάρους, δεν υπάρχει ειδική για το φύλο δοσολογία για αυτό το φάρμακο, παρόλο που είναι γνωστό ότι αυτό το φάρμακο λειτουργεί καταστέλλοντας την ανοσία και ότι οι άνδρες και οι γυναίκες έχουν διαφορετικές ανοσολογικές αντιδράσεις. Δεν είναι γνωστό με ποιο τρόπο οι διαφορές του φύλου επηρεάζουν την αποτελεσματικότητά της ή αν η δοσολογία για το φύλο μπορεί να προκαλέσει λιγότερες παρενέργειες και πιο θετικά αποτελέσματα. Επειδή οι γυναίκες εμφανίζουν συχνότερα ανεπιθύμητες αντιδράσεις στα συνταγογραφημένα φάρμακα, είναι απαραίτητο να αναλύονται ξεχωριστά τα δεδομένα από θηλυκά υποκείμενα δοκιμής για να διασφαλιστεί ότι επιτυγχάνεται ακριβής εικόνα⁵.

---

³ Sex Matters: How male-centric medicine endangers,

<https://www.irishexaminer.com/breakingnews/lifestyle/healthandlife/how-male-centric-medicine-endangers-womens-health--and-what-we-can-do-about-it-1003610.html>

⁴ Sex Matters: How male-centric medicine endangers,

<https://www.irishexaminer.com/breakingnews/lifestyle/healthandlife/how-male-centric-medicine-endangers-womens-health--and-what-we-can-do-about-it-1003610.html>

⁵ Sex Matters: How male-centric medicine endangers,

2.1 ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗ ΥΓΕΙΑ

Όταν τα συστήματα υγειονομικής περίθαλψης είναι υπερβολικά φορτισμένα και οι πόροι ανακατανέμονται για την αντιμετώπιση της πανδημίας, αυτό μπορεί να διαταράξει περαιτέρω τις υπηρεσίες υγείας που είναι μοναδικές για την ευημερία των γυναικών και των κοριτσιών. Αυτό περιλαμβάνει την υγειονομική περίθαλψη πριν και μετά τον τοκετό, την πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας, καθώς και φροντίδα διάσωσης της ζωής τους και υποστήριξη για τις επιζούσες από έμφυλη βία. Πολλές και τεμνόμενες ανισότητες, όπως εθνικότητα, κοινωνικοοικονομική κατάσταση, αναπηρία, ηλικία, φυλή, γεωγραφική θέση και σεξουαλικός προσανατολισμός, μεταξύ άλλων, μπορούν να επιδεινώσουν περαιτέρω αυτές τις επιπτώσεις⁶.

Περισσότεροι άντρες παρά γυναίκες πεθαίνουν από τον Covid-19. Οι αριθμοί είναι εντυπωσιακοί. Στην Ιταλία, οι πενήντάχρονοι άντρες πέθαιναν τέσσερις φορές περισσότεροι από το ποσοστό των πενήντάχρονων γυναικών. Σε παγκόσμιο επίπεδο, διπλάσιοι άνδρες από ότι οι γυναίκες μπορεί να πεθαίνουν από τον Covid-19. Σε παγκόσμιο επίπεδο, η αναλογία θανάτου μεταξύ ανδρών και γυναικών κυμαίνεται από το εντυπωσιακό 2: 1 στις Κάτω Χώρες και μέχρι 1: 1 στο Ιράν και στον Καναδά. Είναι πολύ νωρίς να λεχθεί τι αντιπροσωπεύουν αυτά τα επίπεδα διακύμανσης. Αυτό που φαίνεται να καταδεικνύεται είναι ότι η διαφορά φύλου από μόνη της δεν έχει νόημα χωρίς να ενσωματωθούν άλλοι παράγοντες⁷.

Όπως αναφέρει το European Women Lobby, η ανάγκη για ισχυρή υποδομή υγείας και περίθαλψης και επαρκή υποστήριξη είναι αναμφισβήτητη. Όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ πρέπει να αναγνωρίσουν αμέσως τη σεξουαλική αναπαραγωγική υγεία και τα δικαιώματα των γυναικών ως βασικές υπηρεσίες υγείας και η πρόσβαση σε κανονικοποιημένες υπηρεσίες υγείας πρέπει να καταστεί ασφαλής και διαθέσιμη για όλες τις γυναίκες, βάσει των αρχών της μη διάκρισης. Πρέπει να διατεθεί αυξημένη οικονομική υποστήριξη και ίση πρόσβαση σε υπηρεσίες κοινωνικής προστασίας για όλους/ες τους/τις πρώτους/ες και τους/τις βασικούς/ες εργαζόμενους/ες, ανεξάρτητα από το καθεστώς μετανάστευσής τους⁸.

<https://www.irishexaminer.com/breakingnews/lifestyle/healthandlife/how-male-centric-medicine-endangers-womens-health--and-what-we-can-do-about-it-1003610.html>

⁶ Sources: UN Secretary-General's policy brief: The impact of COVID-19 on women, UN, April 2020; COVID-19 briefs on violence against women and girls,

<https://interactive.unwomen.org/multimedia/explainer/covid19/en/index.html#portfolioModal6>

⁷ New York Times. What's Really Behind the Gender Gap in Covid-19 Deaths? Opinion. By Heather Shattuck-Heidorn, Meredith W. Reiches and Sarah S. Richardson June 24, 2020,

https://www.nytimes.com/2020/06/24/opinion/sex-differences-covid.html?fbclid=IwAR01ecwVow1OQXkyKkV10tJLq8RLXOIHLPerGhivVZ15vjfSvmlNRhitO_Y

⁸ EWL. Women must not pay the price for COVID-19! Putting equality between women and men at the heart of the response to COVID-19 across Europe

Η EWL καλεί την ΕΕ και τα κράτη μέλη της να λάβουν άμεσα και μακροπρόθεσμα μέτρα για να διασφαλίσουν τα ακόλουθα για όλες τις γυναίκες και τα κορίτσια στην Ευρώπη:

- Οι γυναικείες οργανώσεις και η κοινωνία των πολιτών να περιλαμβάνονται στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων όλων των καταστάσεων έκτακτης ανάγκης και στα ευρωπαϊκά σχέδια επανασχεδιασμού και ανανέωσης των συστημάτων τους.
- Προσαρμοσμένες καταστάσεις έκτακτης ανάγκης που περιλαμβάνουν τις προοπτικές των γυναικών και τα έμφυλα δεδομένα.
- Πρόσβαση σε πλήρως χρηματοδοτούμενες και λειτουργήσιμες υπηρεσίες προστασίας και μηχανισμούς που υποστηρίζουν όλες τις γυναίκες θύματα ανδρικής βίας, με μακροπρόθεσμα μέτρα σύμφωνα με τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης.
- Πρόσβαση σε επαρκείς και προσαρμοσμένες οικονομικές, κοινωνικές και υγειονομικές υπηρεσίες σε περιπτώσεις αβειβαιότητας.
- Πρόσβαση σε υπηρεσίες που δίνουν προτεραιότητα στην υγεία και στην ευημερία και στις οποίες οι γυναίκες μπορούν να ασκήσουν πλήρως τα σεξουαλικά και αναπαραγωγικά τους δικαιώματα.
- Αναγνώριση των ανεκτίμητων συνεισφορών τους στην κοινωνία και στην οικονομία μέσω της υιοθέτησης και της πλήρους χρηματοδότησης ενός Care Deal for Europe⁹.

3. ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ ΥΓΕΙΑΣ

Οι γυναίκες αποτελούν τη μεγάλη πλειονότητα των επαγγελματιών υγείας και κοινωνικής φροντίδας, περίπου το 70%, ειδικά ως νοσοκόμες, μαίες και εργαζόμενες στον τομέα της υγείας, και αντιπροσωπεύουν την πλειονότητα του προσωπικού παροχής υπηρεσιών σε εγκαταστάσεις υγείας ως καθαρίστριες, στα πλυντήρια και φροντίστριες. Η εμπειρία από προηγούμενες επιδημίες (π.χ. SARS) σύμφωνα με τα στοιχεία του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (WHO), το 20% όσων νοσούν είναι επαγγελματίες υγείας με κίνδυνο τη μετάδοση του ιού και στα μέλη της οικογένειάς τους, περιλαμβανομένων των παιδιών τους.

Έρευνα του Ελληνο-Αμερικανικού Εμπορικού Επιμελητηρίου, στην οποία συμμετείχαν συνολικά 906 επαγγελματίες υγείας (64% γυναίκες, διάμεση ηλικία 29 έτη) από πέντε Νοσοκομεία αναφοράς για τη νόσο COVID-19 στη Σιγκαπούρη και στην Ινδία καταδεικνύει ότι οι επαγγελματίες υγείας υπέφεραν από μεσαίας ή μεγάλης βαρύτητας κατάθλιψη, άγχος και στρες (διαγνώστηκαν στο 5%, 9% και 2% του δείγματος αντίστοιχα). Επίσης μέτρια ή σοβαρή μετατραυματική διαταραχή άγχους διαπιστώθηκε στο 4% των επαγγελματιών υγείας που συμμετείχαν στη μελέτη. Το πιο συχνό αναφερόμενο κλινικό σύμπτωμα ήταν η κεφαλαλγία που καταγράφηκε στο 32% των συμμετεχόντων/ουσών. Η κατάθλιψη, το άγχος, το στρες και η μετατραυματική διαταραχή άγχους συσχετίστηκαν ανεξάρτητα με την αυξημένη πιθανότητα εκδήλωσης, αλλά και με τη βαρύτητα των σωματικών συμπτωμάτων. Η μελέτη αυτή κατέδειξε

---

⁹ EWL. Women must not pay the price for COVID-19! Putting equality between women and men at the heart of the response to COVID-19 across Europe

μια σημαντική συσχέτιση ανάμεσα στον επιπολασμό σωματικών συμπτωμάτων και τη ψυχολογική επιβάρυνση σε επαγγελματίες υγείας κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19¹⁰.

Η πανδημία είναι μια υπενθύμιση της ουσιαστικής συμβολής που προσφέρουν οι γυναίκες σε όλα τα επίπεδα. Παρά την ενεργή συμμετοχή τους στην πρώτη γραμμή κατά του COVID-19, οι γυναίκες συχνά δεν αντικατοπτρίζονται στη λήψη αποφάσεων σε εθνικό ή παγκόσμιο επίπεδο σχετικά με την ανταπόκριση στο COVID-19. Επιπλέον, οι γυναίκες εξακολουθούν να πληρώνονται πολύ λιγότερα από τους αντίστοιχους άνδρες και κατέχουν λιγότερες ηγετικές θέσεις στον τομέα της υγείας. Οι μάσκες και άλλος προστατευτικός εξοπλισμός που έχει σχεδιαστεί και διαμορφωθεί για άνδρες αφήνουν τις γυναίκες σε μεγαλύτερο κίνδυνο έκθεσης. Πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στις ανάγκες τους. Αυτό σημαίνει ότι διασφαλίζεται ότι οι εργαζόμενες στην υγειονομική περίθαλψη και οι φροντίστριες έχουν πρόσβαση σε φιλικό προς τις γυναίκες εξοπλισμό ατομικής προστασίας και προϊόντα υγιεινής της εμμήνου ρύσεως και τους παρέχονται ευέλικτες ρυθμίσεις εργασίας για την εξισορρόπηση του βάρους της φροντίδας¹¹.

---

¹⁰Έρευνα του Ελληνο-Αμερικανικού Εμπορικού Επιμελητηρίου τοποθετεί τη γυναίκα ως πιο άμεσα πληττόμενη επαγγελματικά από τις συνέπειες της πανδημίας. news24719 Μαΐου 2020 20:13

<https://www.tanea.gr/2020/04/20/health/ereyna-oi-epiptoseis-tou-koronaίου-stous-epaggelmaties-ygeias/>

¹¹ Sources: UN Secretary-General's policy brief: The impact of COVID-19 on women, UN, April 2020; COVID-19 briefs on violence against women and girls,

<https://interactive.unwomen.org/multimedia/explainer/covid19/en/index.html#portfolioModal6>

4. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ COVID-19

Έρευνα του Eurofound (2020) που έγινε τον Απρίλιο, επισημαίνει την εκτεταμένη οικονομική ανασφάλεια μεταξύ των ερωτηθέντων/θεισών. Περίπου 4 στους/στις 10 ερωτηθέντες /θείσες είναι απαισιόδοξοι για την οικονομική τους κατάσταση. Ένα υψηλό ποσοστό ερωτηθέντων/θεισών (38%) δηλώνει ότι η οικονομική τους κατάσταση είναι τώρα χειρότερη από ό, τι πριν από την πανδημία COVID-19, όταν η Ευρωπαϊκή Ένωση βρισκόταν ακόμη σε ισχυρή οικονομική ανάπτυξη. Επιπλέον, πολλοί άνθρωποι εκφράζουν ανησυχία για το άμεσο μέλλον, με το 38% των ερωτηθέντων/θεισών να δηλώνουν ότι πιστεύουν ότι η οικονομική τους κατάσταση θα είναι χειρότερη σε τρεις μήνες.

Σε αντίθεση με τις έρευνες που πραγματοποιήθηκαν πριν από την πανδημία, χώρες όπως η Γαλλία, το Βέλγιο, η Ιταλία και η Ελλάδα βλέπουν την αισιοδοξία να πέφτει κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ.

- Άνθρωποι σε ολόκληρη την ΕΕ αναφέρουν δραματικά χαμηλά επίπεδα εμπιστοσύνης στην ΕΕ και στις εθνικές κυβερνήσεις τους, ιδίως σε αρκετά παραδοσιακά κράτη μέλη της ΕΕ όπως η Γαλλία, η Ιταλία και η Ισπανία, εγείροντας θεμελιώδη ερωτήματα σχετικά με την αντιληπτή δράση της ΕΕ κατά τη διάρκεια της κρίσης.
- Σχεδόν το 40% των ανθρώπων στην Ευρώπη αναφέρουν ότι η οικονομική τους κατάσταση είναι χειρότερη από ό, τι πριν από την πανδημία - διπλασιάστηκε ο αριθμός που αναφέρθηκε σε έρευνες πριν από την κρίση.
- Σχεδόν οι μισοί δηλώνουν ότι τα νοικοκυριά τους δεν μπορούν να καλύψουν τις ανάγκες τους και πάνω από τους μισούς αναφέρουν ότι δεν μπορούν να διατηρήσουν το βιοτικό τους επίπεδο για περισσότερο από τρεις μήνες χωρίς εισόδημα.
- Η κατάσταση είναι ακόμη πιο δραματική για τα τρία τέταρτα των ανέργων που δεν μπορούν να φτάσουν για περισσότερο από τρεις μήνες με το 82% να αναφέρει ότι το νοικοκυριό τους δυσκολεύεται να ανταποκριθεί¹².
- Οι Ευρωπαίοι αναφέρουν δραματικά χαμηλά επίπεδα εμπιστοσύνης στην ΕΕ και στις εθνικές κυβερνήσεις τους, ιδίως σε αρκετά παραδοσιακά κράτη μέλη της ΕΕ όπως η Γαλλία, η Ιταλία και η Ισπανία, εγείροντας θεμελιώδη ερωτήματα σχετικά με την αντιληπτή δράση της ΕΕ κατά τη διάρκεια της κρίσης.
- Τα υψηλότερα επίπεδα εμπιστοσύνης βρίσκονται στα συστήματα υγειονομικής περίθαλψης για την καταπολέμηση της κρίσης COVID-19. Ακόμη και χώρες που έχουν πληγεί περισσότερο από την πανδημία, όπως το Βέλγιο, η Ιταλία, η Ισπανία και η Γαλλία, αναφέρουν εμπιστοσύνη σε συστήματα υγειονομικής περίθαλψης πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ και πολύ μπροστά από την εμπιστοσύνη στις κυβερνήσεις τους, τα μέσα ενημέρωσης και την ΕΕ.

---

¹² Eurofound (2020), Living, working and COVID-19 dataset, Dublin, <http://eurofound.link/covid19data>

- Πάνω από το ένα τέταρτο των ερωτηθέντων/θεισών σε όλη την ΕΕ σε αυτό το στάδιο αναφέρουν ότι έχασαν τη δουλειά τους είτε προσωρινά (23%) είτε μόνιμα (5%), με τους νέους να πλήττονται περισσότερο. Οι μισοί Ευρωπαίοι που εργάζονται βλέπουν επίσης τη μείωση των ωρών εργασίας τους, ιδίως στη Ρουμανία, την Ιταλία, τη Γαλλία, την Κύπρο και την Ελλάδα. Οι σκανδιναβικές χώρες ανέφεραν τις λιγότερες μειώσεις στο χρόνο εργασίας¹³.
- Υπάρχει αυξανόμενη αβεβαιότητα σχετικά με τις πρόσθετες απώλειες θέσεων εργασίας, τις συνεχιζόμενες μειώσεις του χρόνου εργασίας και την παράταση. Τα υψηλότερα επίπεδα εργασιακής ανασφάλειας αναφέρονται στα ανατολικά και νότια κράτη μέλη με 20% στη Βουλγαρία και 15% στην Ελλάδα δηλώνοντας ότι πιστεύουν ότι είναι πιθανό να χάσουν τη δουλειά τους ως αποτέλεσμα της κρίσης.
- Η τηλεργασία απογειώνεται σε όλες τις χώρες της ΕΕ με πάνω από το ένα τρίτο των ατόμων που απασχολούνται να αρχίζουν να εργάζονται εξ αποστάσεως ως αποτέλεσμα της πανδημίας. Η αντιμετώπιση των αναγκών των απομακρυσμένων εργαζομένων που δεν μπορούν να κάνουν χρήση των υπηρεσιών φροντίδας θα είναι βασική απαίτηση καθώς αναδύεται ένα νέο πλαίσιο εργασίας. Πάνω από το ένα τέταρτο όλων εκείνων που εργάζονται εξ αποστάσεως έχουν παιδιά κάτω των 12 ετών, με το 22% αυτής της μεγάλης ομάδας να αναφέρει ότι παλεύουν πολύ περισσότερο από άλλες ομάδες για να επικεντρωθούν στην εργασία και να επιτύχουν επαρκή ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής.
- Σχεδόν το 40% των Ευρωπαίων αναφέρουν ότι η οικονομική τους κατάσταση είναι χειρότερη από ό, τι πριν από την πανδημία - διπλασιάστηκε ο αριθμός που αναφέρθηκε σε έρευνες πριν από την κρίση. Σχεδόν οι μισοί δηλώνουν ότι τα νοικοκυριά τους δεν μπορούν να καλύψουν τις ανάγκες τους και πάνω από τους μισούς αναφέρουν ότι δεν μπορούν να διατηρήσουν το βιοτικό τους επίπεδο για περισσότερο από τρεις μήνες χωρίς εισόδημα. Η κατάσταση είναι ακόμη πιο δραματική για τα τρία τέταρτα των ανέργων που δεν μπορούν να φτάσουν για περισσότερο από τρεις μήνες με το 82% να αναφέρει ότι το νοικοκυριό τους δυσκολεύεται να ανταποκριθεί.
- Η λήψη μέτρων πολιτικής για τη στήριξη των ευρωπαϊκών νοικοκυριών και επιχειρήσεων θα είναι ζωτικής σημασίας καθώς οι φόβοι των ανθρώπων για το οικονομικό τους μέλλον συνεχίζονται, με σχεδόν το 40% των Ευρωπαίων να πιστεύουν ότι η οικονομική τους κατάσταση θα επιδεινωθεί σε τρεις μήνες. Οι ανησυχίες ποικίλλουν σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών με τα χαμηλότερα επίπεδα άγχους που αναφέρθηκαν στη Δανία (10%) και τα υψηλότερα στη Βουλγαρία (62%), ειδικά μεταξύ εκείνων ηλικίας 35-49 ετών¹⁴.

Σε παγκόσμιο επίπεδο το ILO αναφερόμενο στις έμφυλες οικονομικές δυσκολίες καταγράφει ότι:

- Τα μέχρι τώρα στοιχεία δείχνουν ότι οι οικονομικές συνέπειες της πανδημίας είναι επίσης πιο σκληρές για τις γυναίκες. Ένα παράδειγμα: το 55% των Αμερικανών που έχασαν τη δουλειά τους τον Μάρτιο και τον Απρίλιο ήταν γυναίκες.

¹³ Eurofound (2020), Living, working and COVID-19 dataset, Dublin, <http://eurofound.link/covid19data>

¹⁴ Eurofound (2020), Living, working and COVID-19 dataset, Dublin, <http://eurofound.link/covid19data>

- Πολλές από τις βιομηχανίες που πλήττονται περισσότερο από την πανδημία, όπως ο τουρισμός, οι υπηρεσίες και ο τομέας κοινωνικής μέριμνας - τείνουν να κυριαρχούνται από τις γυναίκες.
- Και ενώ πολλές χώρες έχουν παρέμβει για να παράσχουν βοήθεια σε ανθρώπους που έχασαν τη δουλειά τους, πολλές γυναίκες είναι πιθανόν να παραμείνουν εκτός, καθώς πολλές εργάζονται ανεπίσημα.
- Ταυτόχρονα, πολλές περισσότερες γυναίκες από άνδρες βρέθηκαν στις πρώτες γραμμές της μάχης ενάντια στον ιό. Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας, το 70% των εργαζομένων στον τομέα της υγείας και της κοινωνικής μέριμνας παγκοσμίως, είναι γυναίκες.
- Οι περισσότερες μονογονεϊκές οικογένειες αποτελούνται από γυναίκες
- Δεν υπάρχουν επίσημα στοιχεία που να δείχνουν τον αντίκτυπο από το κλείσιμο των σχολείων στις εργαζόμενες μητέρες, αλλά οι μονογονεϊκές οικογένειες, οι οποίες αποτελούνται κυρίως από γυναίκες, έχουν δεχτεί βαρύ πλήγμα, με το μέλλον της επαγγελματικής πορείας των γυναικών να κρίνεται αβέβαιο μακροπρόθεσμα, θέτοντας και πάλι το ζήτημα της ισότητας.
- Η πανδημία έδωσε επίσης σε ορισμένους ηγέτες του κόσμου την ευκαιρία να αρπάξουν περισσότερη δύναμη, προκαλώντας φόβους μεταξύ των ακτιβιστών/στριών και των ερευνητών/τριών των δικαιωμάτων των γυναικών.
- Πολλοί/ες ακτιβιστές/στριες επισημαίνουν ότι η τρέχουσα κρίση δείχνει ακριβώς γιατί οι γυναίκες πρέπει να είναι «στο τραπέζι», όταν λαμβάνονται αποφάσεις. Αρκετοί έχουν επίσης επισημάνει ότι χώρες με επικεφαλής γυναίκες, φαίνεται να τα πηγαίνουν καλά στη μάχη κατά της πανδημίας¹⁵.

---

¹⁵ Δελτίο τύπου | 14 Μαΐου 2020 © ILOGENEVA (ILO News) COVID-19: G7 nations need to get gender equality right for a better future for women at work. Fighting deep-rooted gender inequality must be part of countries' responses to the crisis, says high-level meeting on the role of women in the post-COVID future. Press release | 14 May 2020

5. ΠΑΝΔΗΜΙΑ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Όπως αναφέρθηκε και πιο πάνω, οι γυναίκες αποτελούν την πλειοψηφία των εργαζομένων στην πρώτη γραμμή, συχνά σε χαμηλά αμειβόμενες θέσεις εργασίας με υψηλό κίνδυνο έκθεσης στον ιό. Οι χαμηλόμισθοι/ες εργαζόμενοι/ες, κυρίως γυναίκες, έχουν συνήθως τη λιγότερη πρόσβαση σε ευέλικτη εργασία και οι υπηρεσίες τους δεν μπορούν να προσφέρονται από το σπίτι, ενώ κάνουν τις απαραίτητες εργασίες φροντίδας ηλικιωμένων ατόμων ή ασθενών ή και συντείνοντας στη διατήρηση των υπεραγορών ανοιχτών.

Πέραν από τον τομέα της υγείας και της περίθαλψης, η κατάσταση της απασχόλησης των γυναικών είναι συχνά ευάλωτη με άλλους τρόπους. Έρευνα του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου για την Ισότητα των Φύλων δείχνει ότι το ένα τέταρτο των εργαζόμενων γυναικών σε ολόκληρη την ΕΕ σε άλλους τομείς βρίσκονται σε επισφαλή εργασία, με μεγαλύτερο κίνδυνο να περιέλθουν σε κατάσταση φτώχειας. Επιπλέον, το κλείσιμο βρεφικών σταθμών και σχολείων είναι πιθανό να έχει συνολικά αρνητικό αντίκτυπο στη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας λόγω του αυξημένου φόρτου μη αμειβόμενης φροντίδας που συχνά τις επιβαρύνει¹⁶.

Οι περισσότερες χώρες, όπως και η Κύπρος έχουν υιοθετήσει πακέτα αντιμετώπισης έκτακτης ανάγκης και πακέτα υποστήριξης για τον ιδιωτικό τομέα, αλλά χωρίς καμιά έμφυλη οπτική. Υπάρχει επίσης ο φόβος απολύσεων ή και πρόσθετων μέτρων λιτότητας από τις κυβερνήσεις, όπου οι γυναίκες θα πληγούν περισσότερο με την απώλεια θέσεων εργασίας, παροχών και υπηρεσιών του δημόσιου τομέα. Ο δημόσιος τομέας είναι σημαντικός εργοδότης των γυναικών σε ολόκληρη την ΕΕ και οι τοπικές αρχές θα πρέπει να συνυπολογίσουν τρόπους μέτρησης και προστασίας των γυναικών¹⁷.

Σύμφωνα με την αμερικανική υπηρεσία οικονομικών μελετών (NBER) δύο είναι οι βασικοί λόγοι που καθιστούν πιο ευάλωτες τις γυναίκες στην τρέχουσα κρίση:

Ο πρώτος είναι ότι οι συνέπειες της πανδημίας έχουν χτυπήσει κυρίως κλάδους στους οποίους παρατηρούνται τα μεγαλύτερα ποσοστά των εργαζόμενων γυναικών, όπως η εστίαση, το λιανεμπόριο και οι κλάδοι της φιλοξενίας και της ιατρικής κοσμετολογίας. Συγκριτικά, κατά την παγκόσμια κρίση του 2008 ή την κρίση χρέους της Ευρωζώνης αργότερα επλήγησαν κατά βάση πιο ανδροκρατούμενοι κλάδοι όπως οι κατασκευές και η μεταποίηση.

Ο δεύτερος, είναι ότι κατά τη διάρκεια του lockdown παρέμειναν κλειστοί βρεφονηπιακοί σταθμοί και σχολεία, με αποτέλεσμα να είναι εξαιρετικά δύσκολο για τις γυναίκες να συνεχίσουν να εργάζονται στους ίδιους ρυθμούς - κάτι που θα γίνει ακόμη πιο έντονο στην περίπτωση που υπάρξει νέο κύμα πανδημίας. Οι γυναίκες καλούνται στη σημερινή συγκυρία να διαδραματίσουν εξαιρετικά πιο σύνθετο ρόλο και να βρουν τις απαιτούμενες ισορροπίες μεταξύ της επαγγελματικής ζωής, της φροντίδας ή ακόμη και της εκπαίδευσης των παιδιών τους, για όσο διάστημα τα σχολεία παραμένουν κλειστά.

¹⁶<https://urbact.eu/διερεύνηση-των-επιπτώσεων-της-covid-19-στη-διάσταση-ισότητας-των-φύλων>

¹⁷<https://urbact.eu/διερεύνηση-των-επιπτώσεων-της-covid-19-στη-διάσταση-ισότητας-των-φύλων>

Σύμφωνα με τη Κουνενάκη-Εφραίμογλου (2020), μελέτες ανά τον κόσμο αναδεικνύουν την ανάγκη στήριξης των γυναικών με κάθε τρόπο. Στη Μ. Βρετανία, για παράδειγμα, έρευνα του Ινστιτούτου Δημοσιονομικών Μελετών, βρήκε ότι οι γυναίκες σε σύγκριση με τους άνδρες είναι πιθανότερο να εργάζονται σε κλάδο που σταμάτησε να λειτουργεί εξαιτίας του κορονοϊού, όπως το λιανεμπόριο και όλες οι επιχειρήσεις που σχετίζονται με τη φροντίδα παιδιών. Οι γυναίκες αφιερώνουν περισσότερες ώρες για τα παιδιά τους όσο ο πλανήτης δεν επιστρέφει σε πλήρη κανονικότητα, το οποίο σημαίνει λιγότερες διαθέσιμες ώρες για εργασία¹⁸.

Η Καραμεσίνη (2020), αναφέρει ότι *οι οικονομικές και κοινωνικές συνέπειες διαφέρουν μεταξύ των χωρών, ανάλογα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κάθε οικονομίας και αγοράς εργασίας, των συστημάτων εργασιακών σχέσεων και κοινωνικής προστασίας, τη δύναμη του συνδικαλιστικού κινήματος και, κυρίως, ανάλογα με την οικονομική και κοινωνική πολιτική των κυβερνήσεων, που αντανακλούν το πως αυτές διαχειρίζονται τα συμφέροντα (άμεσα και μακροπρόθεσμα) των τάξεων και ομάδων που εκπροσωπούν*¹⁹.

Οι διαφοροποιημένες επιπτώσεις της κρίσης όξυναν προϋπάρχουσες και δημιούργησαν νέες ανισότητες εντός του κόσμου της εργασίας²⁰.

Οι γυναίκες αποταμιεύουν λιγότερα χρήματα σε σχέση με τους άνδρες, συμπεριλαμβανομένων αυτών που αφορούν τη σύνταξή τους. Αυτό οφείλεται εν μέρει στο γεγονός ότι έχουν εξ αρχής πιο περιορισμένα έσοδα, όμως δεν αποκλείεται να εργάζονται για λιγότερα χρόνια και να θέτουν άλλες προτεραιότητες, όπως την αποπληρωμή χρεών. Αν και η συνολική εικόνα της οικονομίας αναμένεται να βελτιωθεί, καθώς οι επιχειρήσεις θα ανοίγουν και πάλι, οι οικονομολόγοι εκτιμούν ότι ο τομέας της φιλοξενίας θα αργήσει πολύ να ανακάμψει σε σχέση με τους υπόλοιπους, καθώς οι καταναλωτές ενδέχεται να παραμείνουν επιφυλακτικοί απέναντι στους υγειονομικούς κινδύνους που μπορούν να προκύψουν από τα εστιατόρια, τα ξενοδοχεία και τους κινηματογράφους²¹.

Οι γυναίκες φαίνεται ότι επιβαρύνθηκαν περισσότερο από την εμφάνιση και ταχύτατη εξάπλωση του COVID-19, σύμφωνα με έρευνα του Ελληνο-Αμερικανικού Εμπορικού Επιμελητηρίου σε

---

¹⁸ Σοφία Κουνενάκη – Εφραίμογλου, Επιχειρηματικότητα: Στηρίζουμε τις γυναίκες για να σηκώσουν το βάρος της πανδημίας, <https://www.liberal.gr/news/tz-paiat-ta-nisia-echoun-ta-idia-dikaiomata-me-tin-ipeirotiki-chora/306821>

¹⁹ Μαρία Καραμεσίνη, Η «Επόμενη μέρα μετά την πανδημία: Απειλές και προκλήσεις για τον κόσμο της εργασίας, 10 /6/2020. Το κείμενο αποτελεί παρέμβαση στη διαδικτυακή εκδήλωση του Ινστιτούτου Νίκος Πουλαντζάς «Ο κόσμος της εργασίας την επόμενη μέρα' μετά την πανδημία» που πραγματοποιήθηκε στις 3 Ιουνίου 2020. <https://independentnews.gr/μαρία-καραμεσίνη-η-επόμενη-μέρα-μετ-2/>.

²⁰ Μαρία Καραμεσίνη, Η «Επόμενη μέρα μετά την πανδημία: Απειλές και προκλήσεις για τον κόσμο της εργασίας, 10 /6/2020. Το κείμενο αποτελεί παρέμβαση στη διαδικτυακή εκδήλωση του Ινστιτούτου Νίκος Πουλαντζάς «Ο κόσμος της εργασίας την επόμενη μέρα' μετά την πανδημία» που πραγματοποιήθηκε στις 3 Ιουνίου 2020. <https://independentnews.gr/μαρία-καραμεσίνη-η-επόμενη-μέρα-μετ-2/>.

²¹ Πηγή: www.cnn.com

<https://www.in.gr/2020/05/12/economy/diethnis-oikonomia/ipa-oikonomiki-yfesi-tou-koronaίου-plittei-dysanalogas-gynaikes/>

συνεργασία με την Επιτροπή Women in Business (WIB) για τις επιπτώσεις του κορονοϊού στην καθημερινότητα αλλά και στην εργασία²².

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε το διάστημα 23/4/2020 έως 01/5/2020 και συγκέντρωσε 546 συμμετέχοντες/σες εκ των οποίων το 68% ήταν γυναίκες και το 32% άνδρες. Σύμφωνα λοιπόν με τα αποτελέσματα της έρευνας, αν και οι συνέπειες της πανδημίας του COVID-19 θα πλήξουν όλους τους ανθρώπους περισσότερο αντιμετώπιες με την ανεργία θεωρείται ότι θα βρεθούν οι γυναίκες. Κατά τη διάρκεια των μέτρων για τον έλεγχο της πανδημίας το 19% των ανδρών σε σχέση με το 9% των γυναικών πηγαίνουν κανονικά στη δουλειά τους. Περισσότερες γυναίκες (62%) από ότι άνδρες (51%) δουλεύουν από το σπίτι. Μέρος του κοινού έχει μειωμένη απασχόληση και μειωμένο εισόδημα, χωρίς αυτό να επηρεάζεται σημαντικά από το φύλο. Ελαφρά μεγαλύτερο ποσοστό ανδρών (7%) έχουν χάσει προσωρινά τη δουλειά τους, σε σχέση με τις γυναίκες (4%). Περίπου 9 στους/στις 10 ερωτώμενους/ες θεωρούν ότι θα υπάρξουν εργασιακές ευκαιρίες, εάν διατεθούν κεφάλαια και οι 7 στους 10 θεωρούν ότι αυτές οι ευκαιρίες θα αφορούν και τα δύο φύλα. Σύμφωνα με την έρευνα το 81% των ερωτωμένων θεωρεί ότι οι προοπτικές μετά την πανδημία θα είναι ουδέτερες ή αρνητικές. Η πανδημία θεωρείται ότι θα επιφέρει αρνητικές επιπτώσεις στην απασχόληση συνολικότερα, και αυτό θα επιβαρύνει και τα δύο φύλα (75%). Ωστόσο, υπάρχει ένα 17% που θεωρεί ότι οι επιπτώσεις στην απασχόληση θα επιβαρύνουν περισσότερο τις γυναίκες, σε σύγκριση με ένα 4% που θεωρεί ότι θα επιβαρύνει περισσότερο τους άνδρες. Η εργασιακή ανασφάλεια είναι υψηλότερη σε αρκετά ανατολικά και νότια κράτη μέλη, με 20% στη Βουλγαρία και 15% στην Ελλάδα δηλώνοντας ότι πιστεύουν ότι είναι πολύ πιθανό να χάσουν τη δουλειά τους ως αποτέλεσμα της κρίσης²³.

Ο χρόνος εργασίας μειώθηκε για το μισό του ενεργού πληθυσμού και τα αποτελέσματα καταδεικνύουν ότι το 50% του ενεργού πληθυσμού σε ολόκληρη την ΕΕ παρουσίασε μείωση του χρόνου εργασίας τους. Περισσότερο από το ένα τρίτο (34%) των ατόμων που απασχολούνται ανέφεραν ότι ο χρόνος εργασίας τους μειώθηκε «πολύ» και 16% ότι μειώθηκε «λίγο». Η Ελλάδα, η Γαλλία, η Ιταλία και η Κύπρος είναι χώρες όπου περίπου οι μισοί από τους εργαζομένους δήλωσαν ότι ο χρόνος εργασίας τους είχε μειωθεί «πολύ». Η μείωση του χρόνου εργασίας μπορεί να περιλαμβάνει το αίτημα για περαιτέρω επεξεργασία και συνεπώς να συνεπάγεται μείωση του εισοδήματος. Από την άλλη πλευρά, για το 7% των εργαζομένων κατά μέσο όρο στην ΕΕ, ο χρόνος εργασίας αυξήθηκε πολύ, παρόμοιο ποσοστό σε πολλές χώρες. Το μεγαλύτερο ποσοστό

---

²²Έρευνα του Ελληνο-Αμερικανικού Εμπορικού Επιμελητηρίου τοποθετεί τη γυναίκα ως πιο άμεσα πληττόμενη επαγγελματικά από τις συνέπειες της πανδημίας. news24719 Μαΐου 2020 20:13

<https://www.tanea.gr/2020/04/20/health/ereyna-oi-epiptoseis-tou-koronaiou-stous-epaggelmaties-ygeias/>

²³Έρευνα του Ελληνο-Αμερικανικού Εμπορικού Επιμελητηρίου τοποθετεί τη γυναίκα ως πιο άμεσα πληττόμενη επαγγελματικά από τις συνέπειες της πανδημίας. news24719 Μαΐου 2020 20:13

<https://www.tanea.gr/2020/04/20/health/ereyna-oi-epiptoseis-tou-koronaiou-stous-epaggelmaties-ygeias/>

εργαζομένων των οποίων ο χρόνος εργασίας δεν έχει αλλάξει αναφέρθηκε στη Σουηδία, τη Φινλανδία και τη Δανία (52%, 49% και 45% αντίστοιχα)²⁴.

Σχεδόν 4 στους 10 υπαλλήλους ξεκίνησαν την τηλεργασία και πάνω από το ένα τρίτο (37%) εκείνων που εργάζονται επί του παρόντος στην ΕΕ άρχισαν να τηλε-εργάζονται ως αποτέλεσμα της πανδημίας - πάνω από 30% στα περισσότερα κράτη μέλη. Τα μεγαλύτερα ποσοστά εργαζομένων που έχουν στραφεί στην εργασία από το σπίτι βρίσκονται στις σκανδιναβικές χώρες (κοντά στο 60% στη Φινλανδία και πάνω από το 50% στο Λουξεμβούργο, στις Κάτω Χώρες, στο Βέλγιο και στη Δανία και 40% ή περισσότερο στην Ιρλανδία, Σουηδία, Αυστρία και Ιταλία)²⁵.

Σε χώρες όπου περισσότεροι άνθρωποι άρχισαν να εργάζονται από το σπίτι ως αποτέλεσμα της πανδημίας, λιγότεροι/ες εργαζόμενοι/ες ανέφεραν ότι ο χρόνος εργασίας τους μειώθηκε. Παρατηρούνται έντονες διαφορές σε επίπεδο χώρας, με διαφορά 48% μεταξύ του κράτους μέλους με το χαμηλότερο (Δανία στο 12%) και το υψηλότερο (Βουλγαρία στο 60%) ποσοστό των ερωτηθέντων που αναφέρουν ότι η οικονομική τους κατάσταση είναι τώρα χειρότερη από ό, τι πριν από τρεις μήνες. Ένα ελαφρώς υψηλότερο χάσμα βρίσκεται μεταξύ της χαμηλότερης και της υψηλότερης χώρας για εκείνες που αναμένουν ότι η οικονομική τους κατάσταση θα επιδεινωθεί τους επόμενους τρεις μήνες (διαφορά 52 ποσοστιαίων μονάδων μεταξύ της Δανίας στο 10% και της Βουλγαρίας στο 62%). Το ποσοστό εκείνων που αντιλαμβάνονται ότι η οικονομική τους κατάσταση έχει επιδεινωθεί από την έναρξη της κρίσης COVID-19 είναι υψηλότερο μεταξύ των ατόμων ηλικίας 35 έως 49 ετών (44%) από ό, τι μεταξύ εκείνων άνω των 50 ετών (35%). Οι ερωτηθέντες/θείσες σε αυτήν την ομάδα μέσης ηλικίας είναι επίσης οι λιγότερο αισιόδοξοι/ες για την οικονομική τους κατάσταση σε διάστημα τριών μηνών (το 42% αναμένει να επιδεινωθεί). Η οικονομική δυσφορία εκφράζεται συχνότερα από τους/τις αυτοαπασχολούμενους/ες και τους/τις άνεργους/ες. Μεταξύ των δύο κατηγοριών, περίπου δύο ερωτηθέντες/θείσες στους/στις τρεις (64% και 66% αντίστοιχα) είναι της άποψης ότι η οικονομική τους κατάσταση έχει επιδεινωθεί από την έναρξη της κρίσης. Το 52% των αυτοαπασχολούμενων ερωτηθέντων και το 49% των ανέργων ερωτηθέντων δηλώνουν ότι ανησυχούν ότι η οικονομική τους κατάσταση θα επιδεινωθεί τους επόμενους τρεις μήνες²⁶.

---

²⁴ Eurofound. Διαβίωση, εργασία και COVID-19 Πρώτα ευρήματα – Απρίλιος 2020, http://www.heliachamber.gr/iliimages/MTF-Eurofound-COVID-19-survey_F1049403454.pdf

²⁵ Eurofound. Διαβίωση, εργασία και COVID-19 Πρώτα ευρήματα – Απρίλιος 2020, http://www.heliachamber.gr/iliimages/MTF-Eurofound-COVID-19-survey_F1049403454.pdf

²⁶ Eurofound. Διαβίωση, εργασία και COVID-19 Πρώτα ευρήματα – Απρίλιος 2020, http://www.heliachamber.gr/iliimages/MTF-Eurofound-COVID-19-survey_F1049403454.pdf

6. ΣΥΜΦΙΛΙΩΣΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΚΩΝ ΕΥΘΥΝΩΝ

Τα συμπεράσματα έρευνας του Ελληνο-Αμερικανικού Εμπορικού Επιμελητηρίου, για τις επιπτώσεις του COVID-19 στην καθημερινότητα και την εργασία καταδεικνύουν ότι οι γυναίκες βρίσκεται στο επίκεντρο της μη αμειβόμενης και μη αναγνωριζόμενης εργασίας στο σπίτι και τοποθετούν τις γυναίκες ως τις πιο άμεσα πληττόμενες επαγγελματικά από τις συνέπειες της πανδημίας. Όπως σημειώνεται, θα πρέπει να γίνουν καίρια βήματα για την ενδυνάμωση, την ενίσχυση και την ενθάρρυνση της γυναικείας απασχόλησης. Ταυτόχρονα, θα πρέπει να γίνουν βήματα ώστε η ενασχόληση των γυναικών με τη μη αμειβόμενη εργασία στο σπίτι, με τη φροντίδα των παιδιών και των ηλικιωμένων, να μην γίνεται τροχοπέδη στη δική τους επαγγελματική και προσωπική εξέλιξη²⁷.

Τα ευρήματα της έρευνας αυτής καταδεικνύουν ότι οι άνδρες θεωρούν ότι συνεισφέρουν στο σπίτι σε βαθμό πολλαπλάσιο από ό,τι αναγνωρίζουν οι γυναίκες. Οι άνδρες ευκολότερα εξισώνουν τη συνεισφορά τους στο σπίτι με αυτήν της γυναίκας, χωρίς αυτό να ισχύει με τα κριτήρια των γυναικών. Οι άνδρες δείχνει να τείνουν να μεγιστοποιούν τη συνεισφορά τους, κι αυτό επειδή κάθε συμβολή στις δουλειές του σπιτιού εκτρέπεται από το μέχρι τώρα στερεότυπο ότι ο άνδρας δεν ασχολείται με το σπίτι.

Πιο αναλυτικά, σύμφωνα με τις απαντήσεις σχετικά με τη φροντίδα του σπιτιού, των παιδιών και των ηλικιωμένων:

Το 27% των ανδρών αναφέρουν ότι περισσότερο η σύζυγος ασχολείται με το διάβασμα των παιδιών. Το 6% των ανδρών αναφέρει ότι ασχολείται περισσότερο από τη σύζυγο με το διάβασμα των παιδιών. Το 11% των γυναικών μόνο, αναφέρει ότι με το διάβασμα των παιδιών ασχολούνται και οι δύο σύζυγοι.

Το 36% των ανδρών αναφέρουν ότι και οι δύο εξίσου συνεισφέρουν στη δημιουργική απασχόληση των παιδιών. Το 18% των γυναικών αναφέρουν ότι και οι δύο εξίσου συνεισφέρουν.

Το 47% των γυναικών αναφέρουν ότι κάνουν αυτές κυρίως την καθαριότητα του σπιτιού, σε σχέση με το 5% των ανδρών που αντίστοιχα αναφέρουν ότι κάνουν περισσότερο οι ίδιοι την καθαριότητα.

---

²⁷Έρευνα του Ελληνο-Αμερικανικού Εμπορικού Επιμελητηρίου τοποθετεί τη γυναίκα ως πιο άμεσα πληττόμενη επαγγελματικά από τις συνέπειες της πανδημίας. news24719 Μαΐου 2020 20:13

<https://www.tanea.gr/2020/04/20/health/ereyna-oi-epiptoseis-tou-koronaiou-stous-epaggelmaties-ygeias/>

Το 35% των ανδρών αναφέρουν ότι ασχολούνται εξίσου και οι δύο με την καθαριότητα του σπιτιού. Το 21% των γυναικών αναφέρουν ότι ασχολούνται εξίσου και οι δύο με την καθαριότητα του σπιτιού.

Το 38% των ανδρών αναφέρουν ότι ασχολούνται εξίσου και οι δύο με τη φροντίδα των ηλικιωμένων. Το 19% των γυναικών αναφέρουν ότι ασχολούνται εξίσου και οι δύο με την φροντίδα των ηλικιωμένων.

Η έρευνα καταδεικνύει επίσης ότι σχεδόν μία στις δύο γυναίκες ασχολήθηκε περισσότερο με το σπίτι κατά τη διάρκεια της πανδημίας και του lock down, πράγμα που ισχύει για δύο στους δέκα άνδρες. Κάτω από συνθήκες απειλής και παραμονής στο σπίτι, οι γυναίκες συνδέονται ακόμα πιο έντονα με τον παραδοσιακό τους ρόλο της φροντίδας του σπιτιού.

Σχετικά με το τι άλλαξε στην πανδημία και κατά τη διάρκεια των μέτρων ελέγχου της:

- Το 44% των γυναικών αναφέρουν ότι ασχολήθηκαν περισσότερο με την καθαριότητα του σπιτιού από ό,τι πριν.
- Το 9% των γυναικών αναφέρουν ότι ο σύντροφός τους ασχολήθηκε περισσότερο από ό,τι πριν. Το 21% των ανδρών αναφέρουν ότι ασχολήθηκαν περισσότερο με την καθαριότητα από ό,τι πριν.
- Το 78% του συνόλου αναφέρει ότι δεν υπάρχει διαφορά στην απασχόληση με το διάβασμα των παιδιών. Το 76% αναφέρει ότι δεν υπάρχει διαφορά με πριν στη δημιουργική απασχόληση των παιδιών.
- Το 21% των ανδρών αναφέρουν ότι ασχολούνται περισσότερο με τα παιδιά τους.
- Το 74% του συνόλου αναφέρει ότι δεν υπάρχει διαφορά με πριν στη φροντίδα των ηλικιωμένων και το 16% των ανδρών αναφέρουν ότι στην πανδημία ασχολήθηκαν περισσότερο.

Σε ότι αφορά τις προσδοκίες μετά την πανδημία, οι ερωτώμενοι/ες θεωρούν ότι η πανδημία και τα μέτρα ελέγχου της επέδρασαν θετικά στην επικοινωνία στην οικογένεια, με τον σύντροφο και με τα παιδιά τους. Θεωρούν όμως ότι επέδρασε λιγότερο θετικά στην ευρύτερη κοινωνική ζωή, στις μελλοντικές προοπτικές και την ψυχική τους διάθεση και ευεξία.

Οι ερωτώμενοι/ες θεωρούν ότι οι πιθανές θετικές ή αρνητικές εξελίξεις από την πανδημία θα πλήξουν σε μεγάλο βαθμό εξίσου και τα δύο φύλα. Ωστόσο, θεωρούν ότι οι συνέπειες της πανδημίας θα πλήξουν σε μεγαλύτερο βαθμό τον προσωπικό χρόνο των γυναικών, από ό,τι των ανδρών, και θα έχουν αρνητικότερες επιπτώσεις στις γυναίκες, σε ό,τι αφορά την απώλεια ή συρρίκνωση της εργασίας, και τις δυνατότητες επαγγελματικής εξέλιξης²⁸.

---

²⁸Έρευνα του Ελληνο-Αμερικανικού Εμπορικού Επιμελητηρίου τοποθετεί τη γυναίκα ως πιο άμεσα πληττόμενη επαγγελματικά από τις συνέπειες της πανδημίας. news24719 Μαΐου 2020 20:13

<https://www.tanea.gr/2020/04/20/health/ereyna-oi-epiptoseis-tou-koronaiou-stous-epaggelmaties-ygeias/>

Οι επιπτώσεις της πανδημίας επιβαρύνουν τις γυναίκες με πολλούς τρόπους, είτε μέσω της αύξησης της ενδοοικογενειακής βίας είτε μέσω περισσότερων ευθυνών στο σπίτι, είτε μέσω χαμηλότερων μισθών.

Σύμφωνα έρευνα του Boston Consulting Group (2020), η οποία κάλυψε 5 χώρες, οι εργαζόμενες μητέρες στην Ευρώπη και τις ΗΠΑ αναλαμβάνουν τις περισσότερες από τις επιπλέον δουλειές στο σπίτι και τις περισσότερες ευθύνες για τη φροντίδα των παιδιών που δημιούργησε το lockdown – και πολλές προσπαθούν να ανταπεξέλθουν. Οι γυναίκες με παιδιά δαπανούν κατά μέσο όρο 65 ώρες την εβδομάδα σε απλήρωτη εργασία για τις οικιακές εργασίες –σχεδόν ένα τρίτο περισσότερο από τους πατεράδες. Ερευνητές/τριες υποστηρίζουν ότι ο αντίκτυπος από την πανδημία βαρύνει τις γυναίκες με μια σειρά από τρόπους, είτε μέσω της αύξησης της ενδοοικογενειακής βίας είτε μέσω χαμηλότερων μισθών, καθώς κάποιες γυναίκες μειώνουν τη μισθωτή εργασία για να αναλάβουν νέα καθήκοντα. Με το lockdown και το κλείσιμο των σχολείων και ο περιορισμός των ανθρώπων στα σπίτια τους, οι γυναίκες αντιμετώπισαν ένα 'βουνό' με οικιακές εργασίες και σε πολλές πολιτείες των ΗΠΑ, δημόσιοι φορείς ενθαρρύνουν τους άνδρες να κάνουν αυτό που τους αναλογεί. Αλλά οι γυναίκες, που κατά μέσο όρο ήδη κάνουν περισσότερα στο σπίτι απ' ό,τι οι άνδρες, επωμίζονται τώρα και τα περισσότερα από τα νέα βάρη που έχει φέρει ο κορωνοϊός, σύμφωνα με την έρευνα στην οποία συμμετείχαν πάνω από 3.000 εργαζόμενοι γονείς στις ΗΠΑ, τη Βρετανία, την Ιταλία, τη Γερμανία και τη Γαλλία. Οι ώρες απλήρωτης εργασίας των γυναικών έχουν σχεδόν διπλασιαστεί σε 65 ώρες την εβδομάδα, ανέφερε η έρευνα, συγκριτικά με 50 για τον μέσο πατέρα. Περίπου τα δύο τρίτα των γυναικών που συμμετείχαν στην έρευνα απάντησαν ότι ανησυχούν για την ψυχική τους υγεία, συγκριτικά με περίπου τους μισούς άνδρες που εξέφρασαν τέτοιες ανησυχίες²⁹.

Όπως αναφέρεται εξάλλου σε έρευνα του Eurofound (2020), η ισορροπία μεταξύ εργασίας και ζωής είναι δύσκολη για τους εργαζόμενους γονείς με μικρά παιδιά, που αντιμετωπίζεται ιδιαίτερα από την αλλαγή στα πρότυπα εργασίας ως αποτέλεσμα του COVID-19, δεδομένου ότι στις παρούσες συνθήκες δεν μπορούν να κάνουν χρήση των υπηρεσιών φροντίδας παιδιών και σε ορισμένες περιπτώσεις πρέπει επίσης να εποπτεύουν τη σχολική εκπαίδευση στο σπίτι. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για τους γονείς των μικρών παιδιών. Για παράδειγμα, πάνω από ένα στα πέντε άτομα (22%) που ζουν με μικρά παιδιά (κάτω των 12 ετών) ανέφεραν δυσκολίες να επικεντρωθούν στη δουλειά τους σχεδόν ή τις περισσότερες φορές, σε σύγκριση με μόλις το 5% των νοικοκυριών χωρίς παιδιά και το 7% με παιδιά ηλικίας 12–17. Η εργασιακή-οικογενειακή σύγκρουση που βιώνουν άτομα με μικρά παιδιά ήταν πάντα λίγο πιο διαδεδομένη από ό,τι μεταξύ ατόμων με μεγαλύτερα παιδιά ή χωρίς παιδιά στο νοικοκυριό. Ωστόσο, προς το παρόν, το ποσοστό των ατόμων με μικρά παιδιά (κάτω των 12 ετών) που δυσκολεύονται να διαιρέσουν τον χρόνο μεταξύ εργασίας και οικογένειας, καθώς και να επικεντρωθούν στην εργασία, είναι μεγαλύτερο κατά τεράστιο περιθώριο σε σύγκριση με άλλες ομάδες. Από αυτούς που εργάζονται από το σπίτι αυτή τη στιγμή, πάνω από το ένα τέταρτο (26%) ζει σε νοικοκυριά με παιδιά κάτω των 12 ετών, ενώ ένα

---

²⁹Easing the COVID-19 Burden on Working Parents, MAY 21, 2020, By Matt Krentz , Emily Kos , Anna Green , and Jennifer Garcia-Alonso, <https://www.bcg.com/publications/2020/helping-working-parents-ease-the-burden-of-covid-19.aspx>

άλλο 10% ζει με παιδιά ηλικίας 12-17 ετών. Θα ήταν σημαντικό να ληφθούν υπόψη οι ανάγκες αυτής της μεγάλης ομάδας κατά τον σχεδιασμό ρυθμίσεων για τον χρόνο εργασίας και τον φόρτο εργασίας, καθώς και όσον αφορά τα μέτρα άδειας και υποστήριξης στο νέο πλαίσιο των τρεχόντων ή μεταβαλλόμενων κανόνων ζωής³⁰.

Προτείνεται προβληματισμός πάνω σε 4 τομείς:

ΑΓΩΓΗ. Να επανεξεταστούν τα έμφυλα πρότυπα, όπως αποτυπώνονται στη διδακτική ύλη, σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, και να διασφαλιστεί ότι οι μαθητές/τριες εκτίθενται στο σχολείο τους σε δημιουργικά πρότυπα που εμπνέουν, τόσο σε σχέση με τη γυναίκα όσο και σε σχέση με τον άνδρα.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ. Είναι σημαντικό όλες οι γυναίκες να έχουν πρόσβαση στην επανεκπαίδευση και τον εμπλουτισμό των προσόντων τους, έτσι ώστε να είναι μάχιμες στην αγορά εργασίας, αλλά και σε προοπτικές αυτο-απασχόλησης και επιχειρηματικότητας.

ΝΟΜΟΘΕΤΗΣΗ. Προτείνεται η επανεξέταση των νομικών πλαισίων που ρυθμίζουν τους όρους εργασίας για μητέρες, μονογονεϊκές οικογένειες, άτομα που φροντίζουν ηλικιωμένους/ες.

ΚΙΝΗΤΡΑ. Η ανάπτυξη θα βασιστεί και στη γυναικεία επιχειρηματικότητα. Αλλά η εκκίνηση της γυναικείας επιχειρηματικότητας θα απαιτήσει εκπαίδευση και κίνητρα.

---

³⁰ Eurofound. Διαβίωση, εργασία και COVID-19 Πρώτα ευρήματα – Απρίλιος 2020, http://www.heliachamber.gr/iliimages/MTF-Eurofound-COVID-19-survey_F1049403454.pdf

7. ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ/ΣΤΡΙΕΣ

Σύμφωνα με το ILO, η κρίση COVID-19 έχει άνευ προηγουμένου αντίκτυπο στις παγκόσμιες οικονομίες, τις επιχειρήσεις και τους εργαζομένους. Η ΔΟΕ εκτιμά ότι σχεδόν 2,2 δισεκατομμύρια εργαζόμενοι, που αντιπροσωπεύουν το 68% του παγκόσμιου εργατικού δυναμικού, ζουν σε χώρες με συνιστώμενο ή απαιτούμενο lockdown χώρων εργασίας. Σε πολλές χώρες οι μετανάστες/στρίες εργαζόμενοι/ες αντιπροσωπεύουν ένα πολύ μεγαλύτερο μερίδιο του εργατικού δυναμικού, συμβάλλοντας σημαντικά στις κοινωνίες και τις οικονομίες και υπηρετώντας στις πρώτες γραμμές που εκτελούν βασικές θέσεις εργασίας στην υγειονομική περίθαλψη, τις μεταφορές, τις υπηρεσίες, τις κατασκευές και τη γεωργία και τη μεταποίηση γεωργικών τροφίμων. Ωστόσο, οι περισσότεροι/ες μετανάστες/στρίες εργαζόμενοι/ες συγκεντρώνονται σε τομείς της οικονομίας με υψηλά επίπεδα προσωρινής, ανεπίσημης ή απροστάτευτης εργασίας, που χαρακτηρίζονται από χαμηλούς μισθούς και έλλειψη κοινωνικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένης της εργασίας περίθαλψης που σε πολλές χώρες εκτελείται σε μεγάλο βαθμό από γυναίκες μετανάστριες³¹.

Όπως αναφέρεται στη μελέτη του ILO, οι μετανάστες/στρίες εργαζόμενοι/ες είναι από τα πιο ευάλωτα άτομα. Οι αναφορές τεκμηριώνουν τα αυξανόμενα επίπεδα διακρίσεων και ξеноφοβίας εναντίον των μεταναστών/στριών και, σε ορισμένες περιπτώσεις, επισιτιστική ανασφάλεια, απολύσεις, επιδείνωση των συνθηκών εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της μείωσης ή μη πληρωμής των μισθών, των περιορισμένων ή ανεπαρκών συνθηκών διαβίωσης και των αυξημένων περιορισμών στις μετακινήσεις ή στις αναγκαστικές επιστροφές (όπου μπορεί να είναι στιγματισμένοι/ες ως φορείς του ιού). Οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων φοβούνται τα αυξανόμενα επίπεδα βίας, ιδίως για όσους/ες εργάζονται στην οικιακή εργασία όπου κυριαρχούν οι γυναίκες εργαζόμενες. Οι διακινούμενοι/ες εργαζόμενοι/ες συχνά είναι οι πρώτοι/ες που απολύονται, αλλά οι τελευταίοι/ες που έχουν πρόσβαση σε δοκιμές ή θεραπεία. Συχνά αποκλείονται από τις εθνικές πολιτικές απαντήσεων COVID-19, όπως επιδοτήσεις μισθών, παροχές ανεργίας ή μέτρα κοινωνικής ασφάλισης και κοινωνικής προστασίας. Όπου υπάρχει πρόσβαση σε δοκιμές COVID-19 ή ιατρική περίθαλψη, ενδέχεται να μην εμφανιστούν λόγω φόβου κράτησης ή απέλασης, ιδίως εκείνων που βρίσκονται σε άτυπη κατάσταση³².

Οι απολύσεις μεταναστών/στριών εργαζομένων όχι μόνο οδηγούν σε απώλειες εισοδήματος, αλλά και στη λήξη της θέωσης ή των αδειών εργασίας, θέτοντας τους/τις μετανάστες/στρίες σε κατάσταση χωρίς έγγραφα ή παράτυπη. Οι ταξιδιωτικοί περιορισμοί σημαίνει επίσης ότι πολλοί/ες διακινούμενοι/ες εργαζόμενοι/ες δεν είχαν τη δυνατότητα να εργαστούν στο εξωτερικό για το οποίο έχουν συμβάσεις και πολλοί μπορεί να έχουν πληρώσει υψηλά τέλη πρόσληψης και κόστος. Αυτό, με τη σειρά του, μπορεί να οδηγήσει σε περαιτέρω παράτυπες κινήσεις, πιθανή δουλεία χρέους και εμπορία ανθρώπων. Η απώλεια εισοδήματος οδηγεί επίσης σε κατάρρευση

---

³¹ ILO Brief Protecting migrant workers during the COVID-19 pandemic April 2020

³² ILO Brief Protecting migrant workers during the COVID-19 pandemic April 2020

των χρημάτων που στέλνονται στο σπίτι από τους/τις διακινούμενους/ες εργαζόμενους/ες, με τα εμβάσματα να αναμένεται να μειωθούν κατά περίπου 110 δισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ φέτος³³.

Σύμφωνα με την Έκθεση της Εθνικής Ανεξάρτητης Αρχής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (NHRI) της Κύπρου, οι συστάσεις Διεθνών Φορέων αναφέρουν ότι σε σχέση με τα Κέντρα Κράτησης Μεταναστών το Δίκτυο των Ηνωμένων Εθνών για την Μετανάστευση υπογραμμίζει πως συχνά είναι υπερπλήρη και δεν διαθέτουν επαρκείς υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης και αποχέτευση. Προκειμένου δε να αναχαιτιστεί η ταχεία εξάπλωση του ιού, τα Κράτη θα πρέπει να θεσπίσουν τα αναγκαία μέτρα προστασίας της υγείας των μεταναστών που διαμένουν σ' αυτές τις εγκαταστάσεις. Η Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (UNHCR) υπογράμμισε πως για σκοπούς εξακρίβωσης και διαχείρισης των τυχόν κινδύνων για τη δημόσια υγεία που ενδεχομένως να ανακύψουν από άτομα τρίτων χωρών που αφικνούνται και χρήζουν διεθνούς προστασίας, μπορούν να λαμβάνονται εύλογα μέτρα, όπως προσωρινός περιορισμός των μετακινήσεων τους για περιορισμένο χρονικό διάστημα. Ωστόσο, οι τυχόν περιορισμοί που θα επιβληθούν, θα πρέπει να είναι νόμιμοι, αναγκαίοι για τη διαχείριση των διαπιστωμένων κινδύνων για τη δημόσια υγεία, αναλογικοί και να υπόκεινται σε αναθεώρηση.

Όπως αναφέρεται στην ίδια Έκθεση, παρόμοιες ήταν και οι εισηγήσεις αλλά και οι ανησυχίες της Αντιπροσώπου της UNHCR στην Κυπριακή Δημοκρατία τις οποίες απηύθυνε με επιστολές στους οικείους Υπουργούς, καθιστώντας το περιεχόμενο τους γνωστό στον Τύπο:

α. Συγκεκριμένα πρόβαλε την ανησυχία της σε σχέση με τα μέτρα που λαμβάνονται για αντιμετώπιση της πανδημίας και σχετίζονται με το σχέδιο μεταφοράς αιτητών/τριών Ασύλου σε χώρο υποδοχής, ούτως ώστε σύμφωνα με τον οικείο Υπουργό να καταστεί αποτελεσματικός ο έλεγχος για την εφαρμογή των μέτρων περιορισμού οι οποίοι δεν ετύγχαναν συμμόρφωσης.

β. Η ανησυχία έγκειται σε περίπτωση υπερπληθυσμού αλλά και τη διαμονή στο Ν χώρο ευάλωτων ομάδων, όπως ηλικιωμένοι και πρόσωπα με υφιστάμενα ιατρικά προβλήματα.

γ. Περαιτέρω εξέφρασε την ανησυχία της κατά ποσό υπάρχει πρόσβαση σε ηλεκτρισμό, φως, και νερό, κατά ποσό τηρούνται διαδικασίες υγιεινής και συχνής απολύμανσης ως μέτρο καταπολέμησης του ιού και κυρίως κατά ποσό υπάρχει πρόσβαση σε ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, ενώ εισηγείται μέτρα στα κέντρα υποδοχής και φιλοξενίας για το γρήγορο εντοπισμό, απομόνωση και αντιμετώπιση πιθανών κρουσμάτων.

δ. Τέλος τονίζει την αναγκαιότητα να μην σταματήσει η διαδικασία λήψης και εξέτασης αιτήσεων Ασύλου, σημειώνοντας το κίνδυνο που μπορεί να διατρέχει κάποιος εν δυνάμει αιτητής αν επιστρέψει στη χώρα που δυνατό να αντιμετωπίζει δίωξη³⁴.

Αναφορικά με τα προσωρινά κέντρα υποδοχής επισημαίνεται η αναγκαιότητα για ύπαρξη χώρων υγιεινής, παροχή αγαθών για ατομική καθαριότητα, αποφυγή συνωστισμού, πρόσβαση σε γιατρό και ιατρικές υπηρεσίες, η αποφυγή διαμονής σε τέτοια κέντρα ασυνόδευτων ανηλίκων, η αναγκαιότητα

---

³³ ILO Brief Protecting migrant workers during the COVID-19 pandemic April 2020

³⁴ Εθνική Ανεξάρτητη Αρχή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (NHRI). Εθνικός Μηχανισμός Πρόληψης των Βασανιστηρίων(NPM). ΕΚΘΕΣΗ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΜΕΤΡΑ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟ ΤΗΣ ΕΞΑΠΛΩΣΗΣ ΤΟΥ ΙΟΥ COVID-19 -ΣΤΑ ΚΕΝΤΡΑ ΚΟΚΚΙΝΟΤΡΙΜΙΘΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΦΙΝΟΥ

για παροχή πληροφοριών στα πρόσωπα που διέμεναν και η αποφυγή περιστατικών κακομεταχείρισης αλλά και η παραμονή να είχε προσωρινό χαρακτήρα.

Όπως αναφέρεται στην Έκθεση η πρόσβαση σε υγειονομική περίθαλψη και σε ανθρώπινες συνθήκες διαβίωσης για τους άτυπους μετανάστες προτρέπει τα κράτη-μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης και η πρόεδρος της Επιτροπής κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (ECRI) με σχετική της σύσταση, ενώ ο επικεφαλής του European Union Agency for Fundamental Rights (FRA) σημειώνει ότι ο περιορισμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων θα πρέπει να διαρκέσει μόνο όσο είναι αναγκαίο και να προστατεύει τις ήδη ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού³⁵. Όσο αφορά τις Συνθήκες υποδοχής η Επιτροπή συνιστά όπως τα μέτρα καραντίνας και απομόνωσης πρέπει να είναι εύλογα, αναλογικά και να μην εισάγουν διακρίσεις ενώ οι αιτούντες πρέπει να λαμβάνουν την απαραίτητη υγειονομική περίθαλψη. Τέλος όσο αφορά τις αιτήσεις ασύλου γίνεται εισήγηση να συνεχιστεί η καταχώρηση και η επεξεργασία ενώ όσο αφορά την λήψη δακτυλικών αποτυπωμάτων, όπου δεν είναι δυνατό να ληφθούν λόγω των μέτρων για προστασία της δημόσιας υγείας, τα κράτη μέλη να τα λαμβάνουν το συντομότερο δυνατό και το αργότερο εντός 48 ωρών αφότου εκλείψουν αυτοί οι λόγοι υγείας³⁶.

Η Επίτροπος Διοίκησης εισηγείται την παρουσία γιατρού επί καθημερινής βάσης και σε ότι φορά τους/τις αιτούντες/σες άσυλο την επίτευξη των εργασιών που να επιτρέψουν τη διενέργεια συνεντεύξεων είτε με εναλλακτικούς τρόπους με απόσταση όπου αυτό είναι εφικτό, είτε με το κατάλληλο διαμορφωμένο χώρο με τα διαχωριστικά που είναι αναγκαία ώστε η συνέντευξη να διενεργείται με ασφάλεια. Όσον αφορά τους/τις άτυπους/ες μετανάστες/στριες αναφέρει ότι κανένας άτυπος μετανάστης δεν θα πρέπει να μείνει χωρίς διαμονή, διατροφή και αναγκαία ιατροφαρμακευτική περίθαλψη. Προσθέτει δε ότι οποιοδήποτε μέτρο που ξεπερνά το προσωρινό χαρακτήρα και το απολύτως αναγκαίο, ενώ είναι δυσανάλογο του σκοπού της προστασίας της δημόσιας υγείας, είναι μέτρο αυθαίρετο και θα πρέπει άμεσα να διακόπτεται³⁷.

7.1 ΟΙΚΙΑΚΕΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΕΣ

Όπως αναφέρουν οι Μαυρομάτη και Μαραγκουδάκη (2020), οι οικιακές εργαζόμενες εργάζονται σε συνθήκες βαθιάς εκμετάλλευσης και, σε πολλές περιπτώσεις, κακοποίησης. Οι εσωτερικές οικιακές εργαζόμενες, εξαρτώνται από τους εργοδότες τους όχι μόνο για τον μισθό τους, ούτως ώστε να συντηρούν τις οικογένειές τους πίσω στην πατρίδα τους και να αποπληρώνουν μεγάλα

³⁵ Εθνική Ανεξάρτητη Αρχή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (NHRI). Εθνικός Μηχανισμός Πρόληψης των Βασανιστηρίων(NPM). ΕΚΘΕΣΗ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΜΕΤΡΑ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟ ΤΗΣ ΕΞΑΠΛΩΣΗΣ ΤΟΥ ΙΟΥ COVID-19 -ΣΤΑ ΚΕΝΤΡΑ ΚΟΚΚΙΝΟΤΡΙΜΙΘΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΦΙΝΟΥ

³⁶ Εθνική Ανεξάρτητη Αρχή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (NHRI). Εθνικός Μηχανισμός Πρόληψης των Βασανιστηρίων(NPM). ΕΚΘΕΣΗ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΜΕΤΡΑ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟ ΤΗΣ ΕΞΑΠΛΩΣΗΣ ΤΟΥ ΙΟΥ COVID-19 -ΣΤΑ ΚΕΝΤΡΑ ΚΟΚΚΙΝΟΤΡΙΜΙΘΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΦΙΝΟΥ

³⁷ Εθνική Ανεξάρτητη Αρχή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (NHRI). Εθνικός Μηχανισμός Πρόληψης των Βασανιστηρίων(NPM). ΕΚΘΕΣΗ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΜΕΤΡΑ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟ ΤΗΣ ΕΞΑΠΛΩΣΗΣ ΤΟΥ ΙΟΥ COVID-19 -ΣΤΑ ΚΕΝΤΡΑ ΚΟΚΚΙΝΟΤΡΙΜΙΘΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΦΙΝΟΥ

χρέη στα γραφεία εύρεσης εργασίας, στους τοκογλύφους ή στα δίκτυα των λαθρεμπόρων, αλλά και για τη στέγαση και την καθημερινή επιβίωσή τους³⁸.

Τονίζουν δε ότι τα μέτρα απαγόρευσης της κυκλοφορίας, τα οποία υιοθέτησαν οι κυβερνήσεις σε όλο τον πλανήτη απέναντι στην απειλή του κορονοϊού, έχουν επιβάλει μια νέα πραγματικότητα στις κοινωνίες που επηρεάζουν. Η έκκληση της ελληνικής κυβέρνησης για «αυτοπεριορισμό», την οποία ακολούθησαν μέτρα απαγόρευσης κυκλοφορίας, που περιόριζαν τη μετακίνηση των ανθρώπων εκτός σπιτιού, έχει αναμφίβολα υπάρξει μια δοκιμασία για τα πιο ευάλωτα άτομα: όσα δεν έχουν σπίτι και εκείνα που δεν έχουν άδεια παραμονής. Πολλές άτυπες μετανάστριες που εργάζονται κατά βάση ως εξωτερικές οικιακές εργαζόμενες έχουν δηλώσει πως έχουν χάσει τη δουλειά τους, καθώς οι εργοδότες είτε αποφεύγουν να υπάρχουν επιπλέον άνθρωποι μέσα στο σπίτι από φόβο μην κολλήσουν, είτε προσπαθούν να περικόψουν τα έξοδα ενόψει της πιθανότητας να πληγούν τα εισοδήματά τους κατά τη διάρκεια της κρίσης του κορονοϊού³⁹.

Όπως καταγράφουν, στην περίπτωση των εσωτερικών οικιακών εργαζομένων, ο κίνδυνος να χάσουν τη δουλειά τους επιτείνεται από το γεγονός ότι θα μείνουν και άστεγες. Ταυτόχρονα, δεν δικαιούνται κανένα έκτακτο βοήθημα από το κράτος ούτε τα επιδόματα ανεργίας που διατίθενται από την κυβέρνηση για να ανακουφίσουν τις οικονομικές συνέπειες της κρίσης του κορονοϊού. Ορισμένες από τις γυναίκες έχουν πρόσβαση σε κάποιου είδους υποστήριξη από τη μεταναστευτική τους κοινότητα μέσω ενός δικτύου από δεσμούς φιλίας, προσωρινά καταλύματα και ανεπίσημες κοινοτικές και εκκλησιαστικές δομές. Ωστόσο, αν ληφθεί υπόψη μας το παράνομο καθεστώς της πλειονότητας των μελών αυτών των κοινοτήτων και των περιορισμένων πόρων στους οποίους έχουν πρόσβαση, η ανέχεια και η εξαθλίωση είναι μια υπαρκτή απειλή για την πλειονότητα των οικιακών εργαζομένων που έχασαν τη δουλειά τους⁴⁰.

Αναφερόμενες στην αύξηση των αστυνομικών περιορισμών και ελέγχων στους δημόσιους χώρους αναφέρουν ότι προσθέτουν ένα ακόμα σημαντικότερο εμπόδιο για την καθημερινή επιβίωση όλων των άτυπων μεταναστών/στριών που δεν έχουν χαρτιά. Η ρεαλιστική πιθανότητα της σύλληψης, της κράτησης ή της απέλασης καθιστά τη διαχείριση απλών καθημερινών διαδικασιών, όπως τη μετακίνηση προς τον χώρο εργασίας (για εκείνους/ες που εργάζονται ακόμα), τη στοιχειώδη προμήθεια φαγητού και φαρμάκων ή την αποστολή χρημάτων σε αγαπημένα πρόσωπα, εξαιρετικά δύσκολη. Η αύξηση του άγχους και ο ψυχολογικός αντίκτυπος της ζωής σε καθεστώς απαγόρευσης κυκλοφορίας είναι πολύ χειρότερα για όσα άτομα ζουν χωρίς νομική υπόσταση. Για όσα συνεχίζουν να εργάζονται με καθεστώς εσωτερικού, η απαγόρευση κυκλοφορίας έχει

---

³⁸ Απομονωμένες στο σπίτι ενός άλλου: Οι επιπτώσεις των μέτρων απαγόρευσης κυκλοφορίας για τον Covid-19 στις οικιακές βοηθούς στην Ελλάδα Των Τατιάνα Μαυρομάτη και Λάουρα Μαραγκουδάκη,

https://rosalux.gr/sites/default/files/domesticwork_covid19_el_0.pdf

³⁹ Απομονωμένες στο σπίτι ενός άλλου: Οι επιπτώσεις των μέτρων απαγόρευσης κυκλοφορίας για τον Covid-19 στις οικιακές βοηθούς στην Ελλάδα Των Τατιάνα Μαυρομάτη και Λάουρα Μαραγκουδάκη, https://rosalux.gr/sites/default/files/domesticwork_covid19_el_0.pdf

⁴⁰ Απομονωμένες στο σπίτι ενός άλλου: Οι επιπτώσεις των μέτρων απαγόρευσης κυκλοφορίας για τον Covid-19 στις οικιακές βοηθούς στην Ελλάδα Των Τατιάνα Μαυρομάτη και Λάουρα Μαραγκουδάκη, https://rosalux.gr/sites/default/files/domesticwork_covid19_el_0.pdf

επιδεινώσει την εμπειρία της ακραίας απομόνωσης και τη συνθήκη της απόλυτης εξάρτησης από τον εργοδότη τους. Πολλές οικιακές εργαζόμενες βρέθηκαν εγκλωβισμένες σε «αυτοπεριορισμό» μαζί με τους εργοδότες τους, αποκομμένες από τα δίκτυα υποστήριξης και τους φίλους τους, ομάδες στις οποίες είχαν ούτως ή άλλως πρόσβαση μόνο τις Κυριακές συνήθως⁴¹.

Τέλος, η έλλειψη καθεστώτος νομιμότητας σημαίνει ότι έχουν από ελάχιστη έως καθόλου πρόσβαση σε δημόσια υγειονομική φροντίδα, γεγονός που καθιστά αδύνατη την περίθαλψη σε περίπτωση που πράγματι αρρωστήσουν. Οι μετανάστες/στρίες χωρίς έγγραφα υποφέρουν ήδη από προβλήματα υγείας εξαιτίας ακριβώς της αδυναμίας τους να έχουν πρόσβαση στη δημόσια υγειονομική περίθαλψη και της εκμετάλλευσης που έχουν υποστεί στα χέρια του ιδιωτικού αλλά και του δημόσιου ιατρικού κλάδου. Πρέπει συχνά να πληρώσουν τεράστια ποσά για περίθαλψη, αφού δεν έχουν ασφάλιση υγείας για να καλύψει τα ιατρικά έξοδα. Αυτοί οι παράγοντες καθιστούν την πιθανότητα κάποιας σοβαρής ασθένειας ακόμα μεγαλύτερη απειλή για τα άτομα που ζουν χωρίς χαρτιά⁴².

Σε ανακοίνωση του το Ίδρυμα Προώθησης Ισότητας ΥΠΑΤΙΑ τόνιζε το γεγονός ότι η επίσημη ενημέρωση γινόταν στα ελληνικά, σε μη κατανοητή γλώσσα για μετανάστες/στρίες. Όλα τα μέτρα οικονομικής ανακούφισης και ενίσχυσης εργαζομένων που εξαγγέλθηκαν δεν έλαβαν υπόψη τους τη δυσμενέστερη θέση των μεταναστών/στριών, τόσο σε ό,τι αφορά την ενημέρωσή τους, όσο και για σχετική μέριμνα σε περίπτωση απόλυσης τους ή αναστολής των εργασιών τους ή ακόμα και για την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη τους σε περίπτωση που νοσήσουν από τον Covid 19. Η μη λήψη μέτρων για την προστασία των ατόμων που διαβιούν σε Κέντρα Φιλοξενίας Προσφύγων, όπου λόγω του υπερπληθυσμού υπάρχει αυξημένος κίνδυνος διάδοσης του ιού είναι εγκληματική και απειλείται η δημόσια υγεία γενικότερα. Το Κράτος άργησε να μεριμνήσει γι' αυτές τις ευάλωτες ομάδες πληθυσμού⁴³.

Παρατηρήθηκε έντονα το φαινόμενο απόλυσης οικιακών και άλλων εργαζομένων λόγω της καραντίνας και της αναστολής της πλειοψηφίας των επιχειρηματικών μονάδων, χωρίς ωστόσο να υπάρχει σχετική μέριμνα για λήψη επιδομάτων ή βοήθειας σε τρόφιμα, ρουχισμό και/ή στέγαση τους. Είναι γενικά παραδεκτό ότι οι οικιακές εργαζόμενες βοήθησαν τα μέγιστα την κυπριακή οικονομία, ανακουφίζοντας πολλές οικογένειες με τη συμφιλίωση οικογενειακών και επαγγελματικών ευθυνών. Είναι ένα επάγγελμα που θεωρείται παραδοσιακά ως «γυναικείο» και ως εκ τούτου υποτιμημένο και υπαμειβόμενο ή και μη αμειβόμενο. Δυστυχώς, οι μετανάστριες οικιακές εργαζόμενες είναι πιο εκτεθειμένες από το ντόπιο προσωπικό με παραβιάσεις των ανθρωπίνων και εργασιακών δικαιωμάτων, ιδίως λόγω των μειονεκτημάτων που οφείλονται σε

---

⁴¹ Απομονωμένες στο σπίτι ενός άλλου: Οι επιπτώσεις των μέτρων απαγόρευσης κυκλοφορίας για τον Covid-19 στις οικιακές βοηθούς στην Ελλάδα Των Τατιάνα Μαυρομάτη και Λάουρα Μαραγκουδάκη, https://rosalux.gr/sites/default/files/domesticwork_covid19_el_0.pdf

⁴² Απομονωμένες στο σπίτι ενός άλλου: Οι επιπτώσεις των μέτρων απαγόρευσης κυκλοφορίας για τον Covid-19 στις οικιακές βοηθούς στην Ελλάδα Των Τατιάνα Μαυρομάτη και Λάουρα Μαραγκουδάκη, https://rosalux.gr/sites/default/files/domesticwork_covid19_el_0.pdf

⁴³ Πλήρης αδιαφορία για μετανάστες στην Κύπρο εν μέσω κρίσης του κορωνοϊού... Από 24h.com.cy, 05/04/2020, Τι καταγγέλλει το Ίδρυμα Προώθησης Ισότητας «Υπατία» ΤΟΥ ΜΑΡΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ, <https://24h.com.cy/2020/04/pliris-adiatoria-gia-metanastes-stin-kypro-en-meso-krisis-toy-koronoioy/>

ρατσιστικές στερεότυπες αντιλήψεις, στην έλλειψη μηχανισμών προστασίας και βοήθειας τόσο στις χώρες προορισμού όσο και στις χώρες αποστολής και τις αρνητικές συνέπειες που συνδέονται με την ανεπίσημη οικιακή εργασία. Η Σύμβαση Οικιακών Εργαζομένων, 2011 (Αρ. 189) του ILO αναγνωρίζει τη σημαντική συμβολή των οικιακών εργαζομένων στην παγκόσμια οικονομία, αφού συντέινε σε αυξανόμενες ευκαιρίες απασχόλησης για γυναίκες και άνδρες εργαζόμενες/ους με οικογενειακές ευθύνες και στη φροντίδα ηλικιωμένων, παιδιών και ατόμων με αναπηρία. Επιπρόσθετα, οι στόχοι για την Αειφόρο Ανάπτυξη, γνωστοί και ως Παγκόσμιοι Στόχοι, υιοθετήθηκαν από όλα τα κράτη μέλη των Ηνωμένων Εθνών το 2015 ως παγκόσμια έκκληση για δράση για τον τερματισμό της φτώχειας, την προστασία του πλανήτη και τη διασφάλιση της ειρήνης και της ευημερίας όλων των ανθρώπων μέχρι το 2030. Αναγνωρίζουν ότι ο αυξανόμενος αριθμός μεταναστών εργαζομένων αφορά γυναίκες («γυναικεία μετανάστευση»), υπογραμμίζοντας την ανάγκη προστασίας των μεταναστριών οικιακών εργαζομένων (στόχος 5.4)⁴⁴.

Η Διεθνής Σύμβαση για την Προστασία των Διακινούμενων Εργαζομένων και των μελών των οικογενειών τους (ICRMW) λαμβάνει ιδιαίτερος υπόψη την ευάλωτη κατάσταση των γυναικών οικιακών εργαζομένων και καλεί τα κράτη να ενσωματώσουν τη διάσταση του φύλου και να κατανοήσουν τα ιδιαίτερα προβλήματα τους⁴⁵.

Η ΜΚΟ ΚΙΣΑ ζήτησε μεταξύ άλλων μέτρων:

1. Το άμεσο κλείσιμο των συνωστισμένων κέντρων υποδοχής, ιδίως το «Κέντρο Προσωρινής Φιλοξενίας «Πουρνάρα» και την αποσυμφόρηση του Κέντρου Υποδοχής στην Κοφίνου με τη μεταφορά των ατόμων που φιλοξενούνται σε δομές ικανές να φιλοξενούν μικρές ομάδες προσώπων υπό όρους αποτελεσματικής και ισότιμης προστασίας από τον κορωνοϊό.
2. Την ενίσχυση των μέτρων που λήφθηκαν για τον κορωνοϊό, έτσι ώστε αυτά να είναι προσαρμοσμένα και στις ανάγκες και πραγματικότητες των μεταναστών και προσφύγων, περιλαμβανομένης της κατάλληλης ενημέρωσης, σε κατανοητή σε αυτούς γλώσσα, και διασφάλισης της πρόσβασης μεταναστριών/στών και προσφύγων σε υπηρεσίες υγείας και υγιεινής, που σήμερα δεν κατοχυρώνεται στους/στις πλείστους/ες από αυτούς/ες λόγω, μεταξύ άλλων, μη προσαρμογής της εγγραφής τους στο ΓΕΣΥ, περιλαμβανομένης της ξεχωριστής εξέτασης της κατάστασης της υγείας καθώς και τις συνέπειες που η υγειονομική κρίση έχει επιφέρει σε ευάλωτες ομάδες μεταναστών/στριών και προσφύγων με τη λήψη εξατομικευμένων μέτρων για αυτούς/ες.
3. Την αποσύνδεση του μεταναστευτικού ελέγχου από την Αστυνομία, από τους ελέγχους που γίνονται για σκοπούς συμμόρφωσης με τα μέτρα για τον κορωνοϊό και της πρόσβασης σε εξετάσεις και ιατρική περίθαλψη των θυμάτων του κορωνοϊού.

---

⁴⁴ Πλήρης αδιαφορία για μετανάστες στην Κύπρο εν μέσω κρίσης του κορωνοϊού...Από 24h.com.cy, 05/04/2020, Τι καταγγέλλει το Ίδρυμα Προώθησης Ισότητας «Υπατία» ΤΟΥ ΜΑΡΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ, <https://24h.com.cy/2020/04/pliris-adiaforia-gia-metanastes-stin-kypro-en-meso-krisis-toy-koronoioy/>

⁴⁵ Πλήρης αδιαφορία για μετανάστες στην Κύπρο εν μέσω κρίσης του κορωνοϊού...Από 24h.com.cy, 05/04/2020, Τι καταγγέλλει το Ίδρυμα Προώθησης Ισότητας «Υπατία» ΤΟΥ ΜΑΡΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ, <https://24h.com.cy/2020/04/pliris-adiaforia-gia-metanastes-stin-kypro-en-meso-krisis-toy-koronoioy/>

4. Τη συμπερίληψη των μεταναστριών/των και προσφύγων στα μέτρα στήριξης των ανέργων αλλά και ευάλωτων ομάδων, ανεξάρτητα από το καθεστώς παραμονής τους»⁴⁶.

Οι γυναίκες μετανάστριες είναι επίσης πιο πιθανό να διατηρούν ανασφαλείς θέσεις εργασίας στην άτυπη οικονομία, ιδίως σε βασικές αλλά χαμηλόμισθες θέσεις εργασίας ως οικιακοί, καθαριστές, εργαζόμενοι σε πλυντήρια. Γενικά, εξαιρούνται από τα συστήματα κοινωνικής προστασίας και ασφάλισης, αυτό τους αφήνει περιορισμένη ή καθόλου πρόσβαση σε υγειονομική περίθαλψη, απώλεια εισοδήματος και άλλα κοινωνικά και οικονομικά δίκτυα ασφαλείας. Για πολλές από τις 8,5 εκατομμύρια γυναίκες οικιακές μετανάστριες, η πανδημία έχει οδηγήσει σε απώλεια εισοδήματος και θέσεων εργασίας με την υγεία, την ασφάλεια και την ευημερία τους συχνά αγνοούνται. Η οικονομική ύφεση έχει αφήσει τις γυναίκες μετανάστριες εργαζόμενες να στέλνουν λιγότερα εμβάσματα, μια σωτηρία για τις οικογένειες και τις κοινότητες στις χώρες καταγωγής τους, ειδικά σε περιόδους κρίσης⁴⁷.

---

⁴⁶ Πλήρης αδιαφορία για μετανάστες στην Κύπρο εν μέσω κρίσης του κορωνοϊού...Από 24h.com.cy, 05/04/2020, Τι καταγγέλλει το Ίδρυμα Προώθησης Ισότητας «Υπατία» ΤΟΥ ΜΑΡΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ, <https://24h.com.cy/2020/04/pliris-adiaforia-gia-metanastes-stin-kypro-en-meso-krisis-toy-koronoioy/>

⁴⁷ Sources: UN Secretary-General's policy brief: The impact of COVID-19 on women, UN, April 2020; COVID-19 briefs on violence against women and girls,

<https://interactive.unwomen.org/multimedia/explainer/covid19/en/index.html#portfolioModal6>

8. ΑΛΛΕΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

Πρόσθετοι κίνδυνοι γίνονται πιο αισθητοί από άτομα που αντιμετωπίζουν πολλές μορφές διακρίσεων και ανισοτήτων, λόγω φύλου, η φυλής, θρησκείας, εθνότητας, ηλικίας, αναπηρίας, σεξουαλικού προσανατολισμού και οι οικονομικές ανισότητες ενισχύονται από την πανδημία με έναν τρόπο που πραγματικά εκθέτει τις διαχωριστικές γραμμές. Ταυτόχρονα, η ανισότητα αποτελεί βασικό παράγοντα κινδύνου για τη νοσηρότητα του κορονοϊού. Ορισμένες ομάδες χρειάζονται πρόσθετη υποστήριξη, όπως τα ηλικιωμένα άτομα που ζουν μόνα τους και οι μονογονεϊκές οικογένειες που προσπαθούν να ανταπεξέλθουν και που οι δύο κατηγορίες είναι δυσανάλογα πιθανό να είναι γυναίκες. Μια άλλη ευπαθής ομάδα είναι οι γυναίκες μετανάστριες ή χωρίς έγγραφα που μπορεί να ανησυχούν για πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας ή χρειάζονται γλωσσική υποστήριξη για να κατανοήσουν ακόμα και τις διάφορες κυβερνητικές εγκυκλίους που εκδίδονται και αφορούν απαγορευτικά και περιοριστικά μέτρα, λόγω κορονοϊού⁴⁸.

Η πανδημία έχει εντείνει τις προϋπάρχουσες ανισότητες και αποκάλυψε ρωγμές στα κοινωνικά, πολιτικά και οικονομικά συστήματα, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας και κοινωνικής προστασίας. Οι γυναίκες με ευθύνες φροντίδας, άτυποι/ες εργαζόμενοι/ες, οικογένειες χαμηλού εισοδήματος και νέοι βρίσκονται υπό ιδιαίτερη πίεση. Από την έναρξη της κρίσης, σημειώθηκε σημαντική αύξηση της ενδοοικογενειακής βίας⁴⁹.

Σύμφωνα με την έκθεση Gender Equal Cities, οι γυναίκες βασίζονται περισσότερο στις δημόσιες συγκοινωνίες από τους άνδρες, για να φτάσουν στην εργασία τους, να επισκεφθούν έναν γιατρό ή μια υπεραγορά. Αυτό θέτει τις γυναίκες σε μεγαλύτερο κίνδυνο να έρθουν σε επαφή με τον ιό. Σε πολλά μέρη οι δημόσιες συγκοινωνίες έχουν μειωθεί ή έχουν κλείσει, αλλά οι εργαζόμενοι/ες λιανικής και οι απασχολούμενοι/ες στον χώρο της υγειονομικής περίθαλψης με χαμηλή αμοιβή είναι ακόμη υποχρεωμένοι να μετακινούνται. Να μην ξεχνούμε ότι βιώσαμε και κλείσιμο κρατικών κυρίως νοσοκομειακών μονάδων ή και μειωμένων ωρών λειτουργίας. Αυτό μπορεί να είναι αιτία άγχους και επιπρόσθετων κινδύνων για την υγεία των εγκύων γυναικών που ενδέχεται να καθυστερήσουν την αναζήτηση βοήθειας⁵⁰.

Όπως αναφέρει η ακαδημαϊκός του Πανεπιστημίου Κύπρου Αλεξία Παναγιώτου, *οι μονογονιοί είναι περισσότερο από 90% γυναίκες, οι οποίες καλούνται να χειριστούν τις συνέπειες της πανδημίας, συμπεριλαμβανομένων της αναστολής λειτουργίας των σχολείων και της απώλειας εισοδήματος / εργασίας. Οι έγκυες είναι συχνά μια αόρατη ομάδα, που παρά το γεγονός ότι ο ιός μάλλον δεν μεταδίδεται από μητέρα σε έμβryo, αντιμετωπίζουν άλλες ιδιαιτερότητες, π.χ.*

⁴⁸<https://urbact.eu/διερεύνηση-των-επιπτώσεων-της-covid-19-στη-διάσταση-ισότητας-των-φύλων>

⁴⁹ Δελτίο τύπου | 14 Μαΐου 2020 © ILOGENEVA (ILO News) COVID-19: G7 nations need to get gender equality right for a better future for women at work. Fighting deep-rooted gender inequality must be part of countries' responses to the crisis, says high-level meeting on the role of women in the post-COVID future. Press release | 14 May 2020

⁵⁰<https://urbact.eu/διερεύνηση-των-επιπτώσεων-της-covid-19-στη-διάσταση-ισότητας-των-φύλων>

γνωρίζουμε ότι στις επιδημίες Έμπολα και Ζίκα πιο πολλές γυναίκες πέθαναν από επιπλοκές στη γέννα παρά από την ασθένεια λόγω μη επαρκούς φροντίδας και ελλιπούς γνώσης. Επίσης, η προβλεπόμενη συμφόρηση του συστήματος υγείας με την έξαρση του ιού θα δημιουργήσει ιδιαίτερο πρόβλημα σε προγραμματισμένους και μη τοκετούς⁵¹.

---

⁵¹ Έχει φύλο ο κορωνοϊός; (της Αλεξίας Παναγιώτου), ΠΟΛΙΤΗΣ NEWS, 22/03/2020 (τελευταία ενημέρωση 16:18), <https://politis.com.cy/apopseis/echei-fylo-o-koronoios-tis-alexias-panagiotoy/>

9. ΒΙΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

Η τρέχουσα κατάσταση με την πανδημία και τον υποχρεωτικό περιορισμό στο σπίτι δυστυχώς απέδειξε ότι, για πολλές γυναίκες, η παραμονή στο σπίτι δεν σημαίνει ότι μένουν ασφαλείς. Οι αναφορές για ενδοοικογενειακή κακοποίηση έχουν αυξηθεί σε όλες τις χώρες, όπως και στην Κύπρο, πέραν του 30%. Μία από τις πιο επείγουσες ενέργειες που πρέπει να αναλάβουν τα κράτη είναι να διαθέτουν επαρκείς και κατάλληλες εγκαταστάσεις σε θύματα βίας για εκείνες τις γυναίκες που πρέπει να ξεφύγουν από μια επικίνδυνη κατάσταση στο σπίτι, να διασφαλίσουν ότι οι ΜΚΟ και τα καταφύγια έχουν τους πόρους για να δημιουργήσουν επιπλέον χώρο, να έχουν περισσότερες ώρες λειτουργίας για τις τηλεφωνικές γραμμές βοήθειας και τεχνογνωσία για σύνδεση στο διαδίκτυο⁵².

Σύμφωνα με το προοίμιο της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας (γνωστής ως Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης), η βία κατά των γυναικών αποτελεί απόδειξη των ιστορικά άνισων σχέσεων ισχύος ανάμεσα στις γυναίκες και τους άνδρες, βασιζόμενη στο φύλο.

Δυστυχώς, οι προσπάθειες για αντιμετώπιση και περιορισμό της πανδημίας, οδήγησαν ταυτόχρονα στην αύξηση περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας σε αρκετές χώρες ανά το παγκόσμιο μετά το περίφημο “lockdown”, περιλαμβανομένης και της Κύπρου. Οι κλήσεις που δέχθηκε η γραμμή παροχής βοήθειας 1440 αυξήθηκαν σε ποσοστό περίπου 47%. Σύμφωνα με τον Σύνδεσμο για την Πρόληψη και την Αντιμετώπιση της Βίας στην Οικογένεια (ΣΠΑΒΟ), κατά την περίοδο της πανδημίας, οι μορφές της ενδοοικογενειακής βίας ήταν σωματική, σεξουαλική, ψυχολογική και οικονομική βίας. Τα στοιχεία του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας, καταδεικνύουν ότι οι κλήσεις έκτακτης ανάγκης αυξήθηκαν μέχρι και 60% σε σύγκριση με τον προηγούμενο χρόνο σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες.

Οι οικονομικές και κοινωνικές πιέσεις σε συνδυασμό με περιορισμούς κίνησης και μικρά σπίτια οδηγούν σε αύξηση της βίας λόγω φύλου. Πολλές γυναίκες παγιδεύτηκαν στο σπίτι με τους κακοποιητές τους⁵³. Τα αρνητικά αποτελέσματα της πανδημίας, πέραν από τον κίνδυνο στις ανθρώπινες ζωές συνοδεύονται και από την παράπλευρη επιθετικότητά του σε διάφορες πτυχές και θεσμούς της κοινωνίας. Οι συνθήκες και τα δεδομένα που προκύπτουν από πολλές έρευνες και μελέτες που έγιναν εν καιρώ πανδημίας από πολλούς οργανισμούς στην Ευρώπη, αλλά και διεθνώς, επιβάλλουν την πλήρη εναρμόνιση της κρατικής Νομοθεσίας με όσα προβλέπει η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, όπως αυτή κυρώθηκε από την Κυπριακή Δημοκρατία το 2017 με τον περί της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας (Κυρωτικό) Νόμο (Ν.14(III)/2017).

---

⁵²<https://urbact.eu/διερεύνηση-των-επιπτώσεων-της-covid-19-στη-διάσταση-ισότητας-των-φύλων>

⁵³ Sources: UN Secretary-General’s policy brief: The impact of COVID-19 on women, UN, April 2020; COVID-19 briefs on violence against women and girls,

<https://interactive.unwomen.org/multimedia/explainer/covid19/en/index.html#portfolioModal6>

Κρίνεται αναγκαία η αύξηση των τηλεφωνικών γραμμών παροχής βοήθειας, όπως επίσης και η αύξηση του ειδικού προσωπικού με σκοπό την απαιτούμενη έρευνα τυχόν αναφορών ή καταγγελιών. Σύμφωνα με στοιχεία του ΣΠΑΒΟ, από τις 2.075 κλήσεις που είχε δεχθεί ο Οργανισμός κατά το μήνα Μάρτιο, οι 921 εξυπηρετήθηκαν από το προσωπικό, ενώ οι 1.154 παρέμειναν αναπάντητες λόγω πληρότητας της γραμμής παροχής βοήθειας. Εξίσου αναγκαία κρίνεται και η ίδρυση περισσότερων Χώρων Φροντίδας και Φιλοξενίας των Θυμάτων (άρθρο 31 του Ν.119(Ι)/2000), αφού μέχρι σήμερα ο αριθμός τους ανέρχεται μόλις στους 3 (Λευκωσία, Πάφο και Λεμεσό).

Σημαντικό ρόλο θα μπορούσαν να διαδραματίσουν οι Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης, συμβάλλοντας ενεργά στην πολυεπίπεδη αντιμετώπιση του φαινομένου.

Η πανδημία του κορονοϊού έχει αυξήσει τα επίπεδα ανασφάλειας και βίας κατά των γυναικών σε ολόκληρη την Ευρώπη και, χωρίς την αρμόζουσα προσοχή από τις κυβερνήσεις, κινδυνεύει να επιδεινώσει τις ανισότητες μεταξύ των φύλων και τα επίπεδα διακρίσεων, όπως επισημαίνει οδηγός που παρουσιάστηκε από τη Διεθνή Αμνηστία, το Women's Link Worldwide και την International Planned Parenthood Federation.

«Κατά τη διάρκεια αυτής της υγειονομικής κρίσης και μετά την πανδημία του κορονοϊού, τα δικαιώματα των γυναικών και των κοριτσιών πρέπει να είναι σεβαστά και εγγυημένα.» δήλωσε η Viviana Waisman, Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος της Women's Link Worldwide⁵⁴. *«Αυτές οι κατευθυντήριες γραμμές μας δίνουν το πλαίσιο να απαιτήσουμε από τα ευρωπαϊκά κράτη να συμμορφωθούν με τις υποχρεώσεις τους και να διατηρήσουν τη δέσμευσή τους για τα δικαιώματα και τις ζωές των γυναικών και των κοριτσιών κατά τη διάρκεια αυτής της κρίσης αλλά και μετά»* συμπλήρωσε η Viviana Waisman.

Στον οδηγό επισημαίνεται μεταξύ άλλων αναφορικά με την ενδοοικογενειακή και τη σεξουαλική βία: «Ακόμη και πριν από την κρίση του κορονοϊού, μία στις πέντε γυναίκες αποτελούσε θύμα βίας από τον σύντροφό της στο σπίτι της στην Ευρώπη. Τα μέτρα εγκλεισμού και απομόνωσης για τον περιορισμό της εξάπλωσης του ιού, έχουν εκθέσει τις γυναίκες και τα κορίτσια σε αυξημένους κινδύνους ενδοοικογενειακής κακοποίησης στα χέρια των συντρόφων τους ή άλλων μελών της οικογένειάς τους, και συχνά τις αποκόπτουν από την αναγκαία υποστήριξη που χρειάζονται. Ορισμένες ευρωπαϊκές χώρες έχουν λάβει μέτρα για να υποστηρίξουν γυναίκες και κορίτσια που κινδυνεύουν από ενδοοικογενειακή βία, αλλά η πανδημία έχει αποκαλύψει τις υπάρχουσες αδυναμίες των υφιστάμενων απαντήσεων, οι οποίες με τη σειρά τους περιορίζουν την ικανότητα αντίδρασης στις υπερβολικές ανάγκες κατά τη διάρκεια της κρίσης.

Τα στοιχεία δείχνουν ότι οι αναφορές βίας κατά των γυναικών, και ιδιαίτερα της ενδοοικογενειακής βίας, έχουν αυξηθεί ανησυχητικά σε αρκετές χώρες. Σύμφωνα με πρόσφατα

---

⁵⁴ Κορονοϊός: Οδηγίες σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων της ΕΕ για το άσυλο, τις διαδικασίες επιστροφής και την επανεγκατάσταση, Παρασκευή, Απριλίου 24, 2020

στοιχεία του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας, οι κλήσεις έκτακτης ανάγκης έχουν αυξηθεί έως και 60% σε σύγκριση με πέρυσι σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες. Σε ορισμένες χώρες, οι αρχές επισημαίνουν μείωση των αναφορών περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας, οι οποίες μπορεί να υποδεικνύουν περιορισμένες επιλογές αναφοράς για τις γυναίκες που ζουν κάτω από την ίδια στέγη με τον άνθρωπο που τις κακοποιεί. Για όσες/ους επηρεάζονται από τη βία που βασίζεται στο φύλο, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής βίας, των υψηλών επιπέδων ατιμωρησίας και των εμποδίων στην πρόσβαση στη δικαιοσύνη, υπήρξε μια από τις μεγαλύτερες προκλήσεις στην περιοχή ακόμη και σε προ-κορονοϊού εποχή. Είναι σημαντικό ότι, λαμβάνοντας τα κατάλληλα μέτρα για τη δημόσια υγεία, τα κράτη πρέπει επίσης να τηρούν τις διεθνείς τους υποχρεώσεις για να διασφαλίσουν τη δέουσα επιμέλεια στη διερεύνηση και δίωξη όλων των υποθέσεων βίας με βάση το φύλο, τόσο κατά τη διάρκεια του εγκλεισμού όσο και μετά την άρση των περιορισμών»⁵⁵.

Καθόλου τυχαία δεν ήταν η δήλωση του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών, António Guterres: *«Τοποθετείστε τις γυναίκες και τα κορίτσια στο επίκεντρο των προσπαθειών για ανάκαμψη από την COVID-19. Η ισότητα των φύλων και τα δικαιώματα των γυναικών είναι ουσιαστικής σημασίας για να αντιμετωπίσουμε αυτήν την πανδημία μαζί, να ανακάμψουμε γρηγορότερα και να οικοδομήσουμε ένα καλύτερο μέλλον για όλους»*.

Το Ευρωπαϊκό Γυναικείο Λόμπι (EWL), απαιτεί οι θεσμοί επιβολής του νόμου να είναι ιδιαίτερα προσεκτικοί στον έγκαιρο εντοπισμό των γυναικών θυμάτων και από τα δικαστικά συστήματα να διασφαλίζουν τη συνεχή πρόσβαση των γυναικών στη δικαιοσύνη και την πρόληψη της εκ νέου θυματοποίησης. Όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ πρέπει να διασφαλίσουν την παροχή υπηρεσιών υγείας, χρηματοδότησης και προστασίας, συμπεριλαμβανομένης της αυξημένης χρηματοδότησης για καταφύγια γυναικών και κοριτσιών που είναι θύματα ανδρικής βίας, για άστεγες γυναίκες και για γυναίκες που ζητούν άσυλο. Η διασφάλιση της υγείας πρέπει να αποτελεί κεντρική προτεραιότητα σε όλες τις κοινωνίες.

Μπορούμε επομένως να μετατρέψουμε σε ευκαιρία την εμπειρία του COVID-19 και να αλλάξουμε τα πράγματα προς το καλύτερο. Η πανδημία έχει αποκαλύψει τις υπάρχουσες αδυναμίες των υφιστάμενων κρατικών δομών θυμάτων βίας, οι οποίες με τη σειρά τους περιορίζουν την ικανότητα αντίδρασης στις υπερβολικές ανάγκες κατά τη διάρκεια μιας κρίσης. Η κρίση του κορωνοϊού αποκάλυψε το μέγεθος της βίας, όπως και την απουσία ολοκληρωμένων δομών αντιμετώπισής της.

Το UN WOMEN προτείνει μεταξύ άλλων τις ακόλουθες μακροπρόθεσμες ενέργειες που μπορούν να εφαρμοστούν:

- Με αφορμή τα μαθήματα από την κρίση Covid-19 οι κυβερνήσεις πρέπει να σκεφτούν και να δράσουν με νέους και καινοτόμους τρόπους, συμπεριλαμβανομένων των δράσεων

---

⁵⁵ <https://gnomionline.com.cy/index.php/component/k2/item/12479-akomh-megalyteros-kindynos-bias-kata-twn-gynaikwn-logw-koronaïou>

υποστήριξης που επιτρέπουν στα θύματα της ενδοοικογενειακής βίας και στα παιδιά τους, να παραμείνουν στην ασφάλεια των σπιτιών τους.

- Δημιουργία ολοκληρωμένων πολιτικών και διαδικασιών βάσει αποδεικτικών στοιχείων για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της ενδοοικογενειακής βίας που σχετίζονται με την εργασία, είτε ένας/μια εργαζόμενος/η εργάζεται από το σπίτι είτε όχι.
- Δημιουργία κουλτούρας ασφάλειας, υποστήριξης και μη αντιποίνων σε θύματα που καταγγέλλουν.
- Εφαρμογή τεκμηριωμένης διαχείρισης κινδύνων για την πρόληψη περαιτέρω βλάβης από την ενδοοικογενειακή βία, διενεργώντας αξιολογήσεις κινδύνου και δημιουργώντας σχέδια ασφάλειας. Όπου κρίνεται σκόπιμο, αυτά μπορούν να πραγματοποιηθούν σε συνεργασία με οργανώσεις ενδοοικογενειακής βίας⁵⁶

---

⁵⁶ UN WOMEN. THE COVID-19 SHADOW PANDEMIC DOMESTIC VIOLENCE IN THE WORLD OF WORK, A Call to action for the private sector. MAY 2020. IMPACT OF THE COVID-19 ON DOMESTIC VIOLENCE AND THE WORKPLACE

10. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η κρίση της πανδημίας πρέπει να είναι μια ευκαιρία να συνειδητοποιήσουμε περισσότερο τις δημόσιες υποδομές μας στην υγεία, στην εκπαίδευση και γενικότερα χρειαζόμαστε μια συνεχή εκτίμηση για το ποιες είναι οι βασικές υπηρεσίες και ανάγκες της κοινωνίας μας.

Σε επίπεδο υγειονομικό τα στατιστικά στοιχεία από ολόκληρο τον κόσμο καταδεικνύουν ότι ο νέος κορονοϊός χτυπάει περισσότερο τους άνδρες, όμως σε επίπεδο οικονομικό, από την αγορά εργασίας μέχρι τον επιχειρηματικό στίβο, οι γυναίκες είναι αυτές που καλούνται να σηκώσουν το μεγαλύτερο βάρος των συνεπειών της πανδημίας.

Σε παγκόσμιο επίπεδο, περίπου το 70% των εργαζομένων στον τομέα της υγείας είναι γυναίκες, γεγονός που τις κάνει πιο εκτεθειμένες στην πανδημία.

Τα μέτρα lockdowns έχουν επιδεινώσει τις εντάσεις στο σπίτι, οδηγώντας σε αυξημένα επίπεδα βίας λόγω φύλου (GBV), ενώ οι περιορισμοί στην κυκλοφορία δημιουργούν εμπόδια για τις γυναίκες που επιδιώκουν να ξεφύγουν από την κακοποίηση και να έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας ή των κοινοτικών υπηρεσιών όπως κέντρα κρίσης, καταφύγια, νομική βοήθεια και προστασία.

Καθώς η οικονομική ύφεση του COVID-19 συνεχίζει να επεκτείνεται και διογκώνεται, είναι πιθανό να υπάρξουν μακροπρόθεσμες κοινωνικές συνέπειες.

Η ίση συμμετοχή των γυναικών στην οικονομική και κοινωνική ζωή είναι απαραίτητη για την πρόληψη και την παροχή βοήθειας στις κοινωνίες μετάβασης από την ευθραυστότητα.

Η επένδυση στη φωνή και στην αντιπροσωπεία των γυναικών, καθώς και η προώθηση της πλήρους κοινωνικής και οικονομικής τους ένταξης σε αυτές τις πιο δύσκολες συνθήκες, θα είναι απαραίτητη για να βοηθήσουν τις χώρες να βγουν από την κρίση COVID-19 και να θέσουν τα θεμέλια για πιο περιεκτική, ανθεκτική, ειρηνική και ευημερούσα κοινωνία.

11. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΙΣ

- Βεβαιωθείτε ότι τα θύματα και οι οικογένειές τους μπορούν να παραμείνουν στην ασφάλεια των σπιτιών τους, καθώς και η συνεχής πρόσβαση τους στα δικαστήρια ως «ουσιαστική» υπηρεσία και πρόσβαση σε εντολές ταχείας προστασίας έκτακτης ανάγκης.
- Εξασφαλίστε πρόσβαση στις γραμμές βοήθειας ως βασική υπηρεσία και παρέχετε πρόσθετη οικονομική υποστήριξη σε ειδικευμένες υπηρεσίες ενδοοικογενειακής βίας για να τους βοηθήσετε να ανταποκριθούν στην αυξημένη ζήτηση υπηρεσιών.
- Παρέχετε οικονομική ή άλλη υποστήριξη σε είδος σε εξειδικευμένες υπηρεσίες, όπως διαδικτυακή συμβουλευτική, νομική υποστήριξη και ασφαλή στέγαση για να βοηθήσετε με την αύξηση του αριθμού αναφορών και την αναζήτηση βοήθειας.
- Υποστηρίξτε τις προσπάθειες για να κρατήσετε τα θύματα / τους επιζώντες και τα παιδιά τους στα σπίτια τους και μην αφήσετε την κρίση Covid-19 να είναι λόγος να μην βγούν από τα σπίτια τους.
- Υποστηρίξτε νέες κυβερνητικές / δικαστικές αντιδράσεις σε αυτό το θέμα και αναγνωρίστε ότι ο καταναγκαστικός έλεγχος χωρίς σωματική βία είναι επίσης ενδοοικογενειακή βία.
- Καθιέρωση κοινών πρωτοκόλλων με οργανώσεις ενδοοικογενειακής βίας για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας, για παράδειγμα, κατά την κατάρτιση σχεδίων ασφάλειας⁵⁷.

Η EWL καλεί την ΕΕ και τα κράτη μέλη της να λάβουν άμεσα και μακροπρόθεσμα μέτρα για να διασφαλίσουν ότι οι γυναίκες και τα κορίτσια στην Ευρώπη:

- περιλαμβάνονται στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων όλων των καταστάσεων έκτακτης ανάγκης και στα ευρωπαϊκά σχέδια επανασχεδιασμού και ανανέωσης των συστημάτων μας, σε συνεννόηση με τις γυναικείες οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών ·
- λαμβάνουν προσαρμοσμένες καταστάσεις έκτακτης ανάγκης που περιλαμβάνουν τις προοπτικές των γυναικών, αντλεί από δεδομένα κατά φύλο και υποδεικνύει μια σαφή ημερομηνία λήξης για τυχόν περιορισμούς στα ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών.
- έχουν πρόσβαση σε πλήρως χρηματοδοτούμενες και λειτουργούσες υπηρεσίες προστασίας και μηχανισμούς που υποστηρίζουν όλες τις γυναίκες θύματα ανδρικής βίας, με μακροπρόθεσμα μέτρα σύμφωνα με τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης.
- έχουν πρόσβαση σε επαρκείς και προσαρμοσμένες οικονομικές, κοινωνικές και υγειονομικές υπηρεσίες σε περιπτώσεις αβεβαιότητας ·
- έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες που δίνουν προτεραιότητα στην υγεία και την ευημερία και στις οποίες μπορούν να ασκήσουν πλήρως τα σεξουαλικά και αναπαραγωγικά τους δικαιώματα ·
- έχουν αναγνωριστεί οι ανεκτίμητες συνεισφορές τους στην κοινωνία και την οικονομία μέσω της υιοθέτησης και της πλήρους χρηματοδότησης ενός Care Deal for Europe.⁵⁸

⁵⁷ Dv@ work Network Covid 19-Briefing, Briefing 1: What can employers and companies do during the Covid-19 crisis-. briefing has been written by **Jane Pillinger**, Ludo McFerran and Barb MacQuarrie,

https://www.ilo.org/global/publications/meeting-reports/WCMS_721160/lang--en/index.htm

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Alyson Mcgregor. Sex Matters: How male-centric medicine endangers,

<https://www.irishexaminer.com/breakingnews/lifestyle/healthandlife/how-male-centric-medicine-endangers-womens-health--and-what-we-can-do-about-it-1003610.html>

Dv@ work Network Covid 19-Briefing, Briefing 1: What can employers and companies do during the Covid-19 crisis-. briefing has been written by **Jane Pillinger**, Ludo McFerran and Barb MacQuarrie, https://www.ilo.org/global/publications/meeting-reports/WCMS_721160/lang--en/index.htm

Eszter Zalan. Brussels, 23. APR, EU corona recovery talks could drag into summer, <https://euobserver.com/coronavirus/148156>

EWL. Women must not pay the price for COVID-19! Putting equality between women and men at the heart of the response to COVID-19 across Europe,

https://www.womenlobby.org/IMG/pdf/ewl_policy_brief_on_covid-19_impact_on_women_and_girls-2.pdf

Eurofound (2020). Living, working and COVID-19 dataset, Dublin, <http://eurofound.link/covid19data>

Eurofound. Διαβίωση, εργασία και COVID-19 Πρώτα ευρήματα – Απρίλιος 2020, http://www.heliachamber.gr/iliimages/MTF-Eurofound-COVID-19-survey_F1049403454.pdf

ILO. Brief Protecting migrant workers during the COVID-19 pandemic April 2020, https://www.ilo.org/global/topics/labour-migration/publications/WCMS_743268/lang--en/index.htm

ILO. Δελτίο τύπου | 14 Μαΐου 2020 © ILOGENEVA (ILO News) COVID-19: G7 nations need to get gender equality right for a better future for women at work. Fighting deep-rooted gender inequality must be part of countries' responses to the crisis, says high-level meeting on the role of women in the post-COVID future. Press release | 14 May 2020

Heather Shattuck-Heidorn, Meredith W. Reiches and Sarah S. Richardson. What's Really Behind the Gender Gap in Covid-19 Deaths? New York Times. Opinion. By June 24, 2020, https://www.nytimes.com/2020/06/24/opinion/sex-differences-covid.html?fbclid=IwAR01ecwVow1OQXkyKkV10tJLq8RLXOIHLPerGhjuVZ15vjfSvmlNRhitO_Y

---

⁵⁸ EWL. Women must not pay the price for COVID-19! Putting equality between women and men at the heart of the response to COVID-19 across Europe

Matt Krentz , Emily Kos , Anna Green , and Jennifer Garcia-Alonso. Easing the COVID-19 Burden on Working Parents, MAY 21, 2020, , <https://www.bcg.com/publications/2020/helping-working-parents-ease-the-burden-of-covid-19.aspx>

Urbact. Διερεύνηση των επιπτώσεων της Covid-19 στη διάσταση ισότητας των φύλων, <https://urbact.eu/διερεύνηση-των-επιπτώσεων-της-covid-19-στη-διάσταση-ισότητας-των-φύλων>

UN WOMEN. THE COVID-19 SHADOW PANDEMIC DOMESTIC VIOLENCE IN THE WORLD OF WORK, A Call to action for the private sector. MAY 2020. IMPACT OF THE COVID-19 ON DOMESTIC VIOLENCE AND THE WORKPLACE, <https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2020/06/brief-domestic-violence-in-the-world-of-work>

Εθνική Ανεξάρτητη Αρχή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (NHRI). Εθνικός Μηχανισμός Πρόληψης των Βασανιστηρίων(NPM). ΕΚΘΕΣΗ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΜΕΤΡΑ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟ ΤΗΣ ΕΞΑΠΛΩΣΗΣ ΤΟΥ ΙΟΥ COVID-19 -ΣΤΑ ΚΕΝΤΡΑ ΚΟΚΚΙΝΟΤΡΙΜΙΘΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΦΙΝΟΥ

Σοφία Κουνενάκη – Εφραίμογλου. Επιχειρηματικότητα: Στηρίζουμε τις γυναίκες για να σηκώσουν το βάρος της πανδημίας, <https://www.liberal.gr/news/tz-paiat-ta-nisia-echoun-ta-idea-dikaiomata-me-tin-ipeirotiki-chora/306821>

Μαρία Καραμεσίνη. Η «Επόμενη μέρα μετά την πανδημία: Απειλές και προκλήσεις για τον κόσμο της εργασίας, 10 /6/2020. Το κείμενο αποτελεί παρέμβαση στη διαδικτυακή εκδήλωση του Ινστιτούτου Νίκος Πουλαντζάς «Ο κόσμος της εργασίας την επόμενη μέρα' μετά την πανδημία» που πραγματοποιήθηκε στις 3 Ιουνίου 2020. <https://independentnews.gr/μαρία-καραμεσίνη-η-επόμενη-μέρα-μετ-2/>.

Τατιάνα Μαυρομάτη και Λάουρα Μαραγκουδάκη. Απομονωμένες στο σπίτι ενός άλλου: Οι επιπτώσεις των μέτρων απαγόρευσης κυκλοφορίας για τον Covid-19 στις οικιακές βοηθούς στην Ελλάδα, https://rosalux.gr/sites/default/files/domesticwork_covid19_el_0.pdf

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

Ακόμη μεγαλύτερος κίνδυνος βίας κατά των γυναικών λόγω κοροναϊού, 27/5/2020

<https://gnomionline.com.cy/index.php/component/k2/item/12479-akomh-megalyteros-kindynos-bias-kata-twn-gynaikwn-logw-koronaïou>

ΗΠΑ: Η οικονομική ύφεση του κοροναϊού πλήττει δυσανάλογα τις γυναίκες, <https://www.in.gr/2020/05/12/economy/diethnis-oikonomia/ipa-oikonomiki-yfesi-tou-koronaïou-plittei-dysanaloga-tis-gynaikes/>

Έρευνα του Ελληνο-Αμερικανικού Εμπορικού Επιμελητηρίου τοποθετεί τη γυναίκα ως πιο άμεσα πληττόμενη επαγγελματικά από τις συνέπειες της πανδημίας. news24719 Μαΐου 2020 20:13,

<https://www.tanea.gr/2020/04/20/health/ereyna-oi-epiptoseis-tou-koronaioy-stous-epaggelmaties-ygeias/>

UN Secretary-General's policy brief: The impact of COVID-19 on women, UN, April 2020; COVID-19 briefs on violence against women and girls,

<https://interactive.unwomen.org/multimedia/explainer/covid19/en/index.html#portfolioModal6>

Πλήρης αδιαφορία για μετανάστες στην Κύπρο εν μέσω κρίσης του κορωνοϊού...Από 24h.com.cy, 05/04/2020, Τι καταγγέλλει το Ίδρυμα Προώθησης Ισότητας «Υπατία» ΤΟΥ ΜΑΡΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ, <https://24h.com.cy/2020/04/pliris-adiaforia-gia-metanastes-stin-kypro-en-meso-krisis-toy-koronoioy/>

Έχει φύλο ο κορωνοϊός; (της Αλεξίας Παναγιώτου), ΠΟΛΙΤΗΣ NEWS, 22/03/2020 (τελευταία ενημέρωση 16:18), <https://politis.com.cy/apopseis/echei-fylo-o-koronoios-tis-alexias-panagiotoy/>

Κορωνοϊός: Οδηγίες σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων της ΕΕ για το άσυλο, τις διαδικασίες επιστροφής και την επανεγκατάσταση, Παρασκευή, Απριλίου 24, 2020, <https://www.amna.gr/eu/article/451290/EE-Odigies-gia-tous-kanones-asulou--epistrofon-kai-epanegkatastaseon-en-meso-pandimias>